

Jorunn Amdam

En kryss-seksjonell studie om sammenhengen mellom lidenskap for et område, tema eller ferdighet og personlighetstrekket planmessighet målt på fasettnivå

Masteroppgave i Psykologi - læring, hjerne, atferd og omgivelser
Veileder: Hermundur Sigmundsson

Mai 2020

Jorunn Amdam

En kryss-seksjonell studie om sammenhengen mellom lidenskap for et område, tema eller ferdighet og personlighetstrekket planmessighet målt på fasettnivå

Masteroppgave i Psykologi - læring, hjerne, atferd og omgivelser
Veileder: Hermundur Sigmundsson
Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for psykologi

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Det er en noe spesiell tid å levere en masteroppgave. Universitetet stengte i mars, og siden da har det vært hjemmekontor, noe også studenthybelen bærer preg av. Men det hjelper å tenke at vi alle bidrar i denne dugnaden, og å sitte hjemme er det minste man kan gjøre for at alt dette skal gå bra til slutt. Arbeidet med masteroppgaven har gitt meg mye. Det har vært utfordrende, men interessant, det har vært frustrerende, men motiverende. Jeg er takknemlig for at jeg fikk muligheten til å skrive om et tema som jeg ikke bare synes er viktig, men som jeg også har en stor personlig interesse for. Men, å fullføre denne oppgaven hadde ikke vært mulig uten gode støttespillere og sparringspartnere i ryggen.

Takk til min hovedveileder Hermundur Sigmundsson for å introdusere meg for temaet, og vise stor entusiasme overfor oppgaven min. Takk til min biveileder Ingvild Saksvik-Lehouillier for gode og utfyllende tilbakemeldinger, og for å lede meg inn på rett spor når jeg har rota meg litt bort. Uten dere hadde ikke oppgaven blitt som den er!

Jeg vil også rette en takk til mine tre storebrødre. Sverre, for at du er en av mine viktigste støttespillere, og for at du alltid er tilgjengelig på telefon med kloke råd og heiarop. Sigurd, for ubetinget støtte uansett hva det gjelder, og for at du sender frokost på døra når du vet jeg er stressa. Petter, for at du er tryggheten selv, og for at jeg får låne netflix-abonnementet ditt så jeg kan ta pauser med en god film eller serie. Takk også til gode venner og øvrig familie for sårt trengte middagsbesøk, digitale quiz-kvelder, og for at dere alltid har troa på meg. En liten takk går også til de som ikke hadde troa på meg, dere motiverte meg ennå mer for å få til dette.

Nå venter et nytt kapittel, både i oppgaven, og i livet generelt.

Trondheim, mai 2020

Jorunn Amdam

Sammendrag

Sammenhengen mellom lidenskap for et område, tema eller ferdighet og personlighetstrekket planmessighet er et lite studert tema i psykologien. Egenskaper som kjennetegner lidenskap og planmessighet deler flere overlappende likhetstrekk rent teoretisk, videre er begge faktorene tett knyttet til høyt prestasjonsnivå. Problemstillingen denne studien søkte å besvare har vært; *«hvordan er sammenhengen mellom lidenskap for et område, tema eller ferdighet og personlighetstrekket planmessighet?»*

For å besvare problemstillingen ble det benyttet en kvantitativ tilnærming med et kryss-seksjonelt design. Innhenting av data ble gjort via et anonymt spørreskjema, og utvalget bestod av totalt 228 respondenter. For å måle lidenskap ble det benyttet et instrument bestående av 8 spørsmål med hensikt å måle grad av lidenskap for et område, tema eller ferdighet. Planmessighet ble målt med et instrument bestående av 60 spørsmål, som måler skåren på seks underfasetter som inngår under hovedtrekket planmessighet. For å undersøke om det forelå støtte for hypotesene ble det gjennomført korrelasjonsanalyser og hierarkisk multippel lineær regresjonsanalyse, hvor det også ble kontrollert for kjønn og alder.

Funnene fra analysen indikerte at det foreligger signifikante sammenhenger mellom lidenskap og planmessighet i varierende grad. Det ble funnet signifikante sammenhenger mellom lidenskap og det overordnede planmessighetstrekket, samt fasettene prestasjonsstreben, mestringstro, selvdisiplin og plikttroskap. Resultatet indikerte at fasettene samlet forklarer en betydelig større del av variansen i lidenskap, sammenlignet med bakgrunnsvariablene kjønn og alder isolert.

Ettersom få studier har undersøkt studiens tema tidligere, bidrar denne studien med å danne et større kunnskapsgrunnlag om sammenhengen mellom lidenskap og planmessighet, samt sammenhengen mellom faktorer som er tett knyttet til prestasjonsnivå. Studiens resultater kan også ha praktiske implikasjoner innen ulike områder hvor egenskaper knyttet til lidenskap og planmessighet er viktig. Studien kan fungere som et utgangspunkt for videre forskning, som kan bidra til ytterligere kunnskap om temaet, og en potensiell generalisering av funnene.

Innhold

Forord	i
Sammendrag	ii
Innhold	iii
Innledning	1
Forskningsspørsmål	2
Teoretisk bakgrunn	3
Lidenskap	3
Konseptet lidenskap.	3
Den dualistiske modellen for lidenskap	4
Lidenskap og fordypning.	5
Lidenskap knyttet til prestasjonsnivå	6
Personlighet	7
Femfaktormodellen.	7
Planmessighet	8
Utvikling av planmessighet	9
Planmessighet knyttet til prestasjonsnivå	10
Tidligere studier på lignende tema	10
Denne studien	12
Hypoteser for denne studien	12
Metode	13
Design	13
Utvalg	13
Rekruttering	13
Datainnsamling	13

Forskningsetiske vurderinger	13
Mål	14
Demografi.....	14
Planmessighet.....	14
Lidenskap	16
Analyse.....	18
Forberedende analyser.....	18
Manglende responser.....	18
Uteliggere	18
Korrekt spesifisering av regresjonsmodellen	18
Linearitet og homoskedasitet	19
Multikolaritet.....	19
Normalitet.....	19
Hovedanalyser.....	19
Korrelasjonsanalyser	19
Regresjonsanalyse	20
Resultat.....	21
Deskriptiv statistikk og korrelasjonsanalyser.....	21
Regresjonsanalyse	22
Hypoteser	24
Diskusjon.....	25
Hvordan er sammenhengen mellom lidenskap for et område, tema eller ferdighet og personlighetstrekket planmessighet?	25
<i>Lidenskap, prestasjonsstreben og mestringstro</i>	25
<i>Lidenskap og pliktroskap</i>	26
<i>Lidenskap og planmessighet</i>	27
Betragtninger rundt funn	27
Bakgrunnsvariabler	28
Sammenligning med tidligere studier	28
Planmessighet, lidenskap og prestasjonsnivå.....	29

Metodiske begrensninger	30
Utvalg	30
Rekruttering.....	30
IPIP-NEO300	31
Skjema for lidenskap	31
Design.....	31
Generalisering	32
Studiens styrker og nytteverdi.....	33
Videre forskning.....	35
Konklusjon.....	36
Referanser.....	37
Vedlegg	44
Vedlegg 1	45
Vedlegg 2	56

Innledning

Bob Dylan startet sin karriere ved å opptre på små scener i sin hjemstat Minnesota. Han ble ofte buet av scenen, og bandet hans var stadig i oppløsning. Tross all motgangen i starten av sin karriere, sluttet aldri Dylan å jobbe for sin drøm om å bli artist. Han flyttet etterhvert til New York, fikk hjelp av de beste i bransjen, og resten er historie med over 100 millioner solgte album og singler. Men hva gjorde at Dylan, tross mye motgang, likevel fortsatte å jobbe for sine drømmer, og til slutt ende opp som en av de mest innflytelsesrike artistene innen populærmusikk i over 50 år? (Scorsese, 2019, 12. juni).

Det vitenskapelige studiet om hva som bidrar til at noen mennesker ender opp med å prestere høyere enn de fleste andre har lenge vært et interessefelt i psykologien. Hvorfor noen, tross motgang, fortsetter å jobbe mot sine mål er etter alt å dømme sammensatt. Derimot er det noen faktorer som ser ut til å være en fordel i en kontekst som omhandler å nå mål og et høyt prestasjonsnivå. To av disse faktorene er lidenskap for det området, temaet eller ferdigheten man ønsker å prestere i og personlighetstrekket planmessighet. De to faktorene knyttes blant annet til egenskaper som pågangsmot, motivasjon, arbeidskapasitet, energi og drive (Barrick, Mount & Judge, 2001; Duckworth, Weir, Tsukayama & Kwok, 2012; Nofle & Robins, 2007; Vallerand, 2015, s. 258). Tross i at både lidenskap og planmessighet er knyttet til flere av de samme egenskapene og utfallene, er det få studier som har undersøkt hvorvidt det foreligger sammenhenger mellom de to begrepene når de studeres empirisk. De få studiene som har undersøkt dette spesifikt indikerer at det foreligger signifikante sammenhenger (Balon, Lecoq & Rimé, 2013; Dalpé, Demers, Verner-Filion & Vallerand, 2019). Disse studiene skiller seg derimot fra denne studien, da de har anvendt ulike mål på både lidenskap og planmessighet, samt benyttet seg av ulike analysemetoder. Denne studien vil derfor bidra med et nytt og mer nyansert syn på sammenhengen mellom de to begrepene. Dette gjør den blant annet ved å benytte et omfattende og detaljert mål på planmessighet (Johnson, 2009). Dette åpner for å undersøke hvorvidt det er enkelte fasetter ved planmessighet som viser en sterkere sammenheng med lidenskap enn andre. Videre anvender studien et relativt nytt mål på lidenskap, som bidrar til å utfordre det mer etablerte instrumentet som til nå er blitt benyttet for å måle begrepet (Sigmundsson, Haga & Hermundsdottir, 2020a). Etersom lidenskap er et sammensatt begrep, vil det være en fordel å undersøke hvorvidt bruk av ulike mål også vil gi ulike resultater på tvers av studier.

Forsknings spørsmål

Egenskaper knyttet til lidenskap for et område, tema eller ferdighet og personlighetstrekket planmessighet, deler i litteraturen flere likhetstrekk. Videre har begge begrepene vist seg å være en fordel for å nå et høyt prestasjonsnivå innen ulike områder. Hovedformålet med denne studien er å undersøke sammenhengen mellom lidenskap for et tema, område eller ferdighet og personlighetstrekket planmessighet.

Problemstillingen studien søker å besvare er:

«Hvordan er sammenhengen mellom lidenskap for et område, tema eller ferdighet og personlighetstrekket planmessighet?»

Teoretisk bakgrunn

I følgende kapittel presenteres teori og informasjon som er relevant for denne oppgavens tema. Første del av kapittelet omhandler lidenskap for et område, tema eller ferdighet. Ulike definisjoner av lidenskap blir presentert, samt to ulike syn på hvordan begrepet kan forstås. Videre presenteres hvordan lidenskap er knyttet til prestasjonsnivå.

Andre del av kapittelet omhandler personlighet, med vekt på planmessighet. Her beskrives hvilke trekk som knyttes til planmessighet, og fordeler og ulemper med disse. Videre beskrives det hvordan planmessighet knyttes til prestasjonsnivå. Siste del av kapittelet presenterer tidligere studier som har undersøkt lignende tema. Kapittelet avsluttes med studiens hypoteser.

Lidenskap

Innen det filosofiske domenet har lidenskap lenge vært et gjentagende tema, men det er ikke før relativt nylig det er blitt viet mer oppmerksomhet innen psykologien (Vallerand, 2016, s. 32). Inntil de siste 20 årene er det blitt produsert svært lite empirisk forskning på temaet, og forskningen som er blitt gjort har stort sett dreid seg om lidenskap i nære relasjoner og romantikk. Lidenskap for et område, tema eller ferdighet startet på 1990-tallet å bli et interessefelt innen psykologien (Vallerand et al., 2003). Forskningen som til nå er blitt gjort på temaet har vist at begrepet særlig knyttes til egenskaper som bidrar til at noen blir spesielt god, og presterer på høyt nivå innen et valgt område (Mageau & Vallerand, 2007). Når lidenskap nevnes i denne studien refereres det til lidenskap for et tema, område eller ferdighet.

Konseptet lidenskap. Hvordan lidenskap defineres innen psykologien varierer noe etter hvilket teoretisk rammeverk det taes utgangspunkt i. Robert Vallerand, en av de mer toneangivende forskerne på begrepet, definerer det på følgende måte; «*en sterk tilbøyelighet for å engasjere seg i en selvdefinert aktivitet som man liker, anser som viktig og som man bruker signifikante mengder med tid og ressurser på*» (Vallerand, 2008, s. 1). Fra et annet standpunkt definerer Jon Jachimowicz lidenskap som; «*en sterk følelse mot en personlig viktig verdi eller preferanse som motiverer atferd og intensjoner for å uttrykke denne verdien eller preferansen*» (Jachimowicz, Wihler, Bailey & Galinsky, 2018, s. 9981).

Personer som har en lidenskap for noe kjennetegnes av å ha stor arbeidskapasitet, de viser mye pågangsmot, samt høy grad av motivasjon og energi over lang tid (Curran, Hill, Appleton, Vallerand & Standage, 2015). Lidenskap innebærer imidlertid mer enn å bare ha interesse for noe. Dette gjenspeiler seg i at begrepet er tett knyttet til affekt, ved at individet har en sterk følelsesmessig tilknytning til sin lidenskap (Jachimowicz et al., 2018; Vallerand, 2010, s. 100). Den affektive komponenten knyttet til lidenskap antas å være en sterk drivkraft

bak hvorfor noen velger å bruke betydelige mengder med tid og ressurser innen sitt valgte domene (Jachimowicz et al., 2018; Vallerand, 2010, s. 100). En av de mer sentrale kjennetegnene ved lidenskap er at den blir en del av selvet (Balon et al., 2013). Dette betyr at et individ etterhvert vil identifisere seg med sin lidenskap. Eksempelvis vil en som er lidenskapelig opptatt av å spille gitar si at han er *gitarspiller* og ikke bare en som *spiller gitar*. Denne identifiseringen er noe av det som skiller et lidenskapelig område fra andre interesseområder, og for mange er lidenskap det som gir livet mening (Vallerand, 2008). Mennesker med en lidenskap vil videre føle seg sterkt forpliktet til den, og de viser ofte stort pågangsmot for å utvikle sine ferdigheter innen domenet de har en lidenskap for (Sigmundsson et al., 2020a). Dette er en av årsakene til at mennesker med en lidenskap ofte vil prestere høyt innen sitt valgte område. Imidlertid er ikke lidenskap et globalt konstrukt. Dette forklares i at lidenskap kun kan utvikle seg i samspillet mellom individ og et spesifikt domene. Lidenskap er med andre ord et domene-spesifikt konstrukt (Balon et al., 2013). Sannsynligvis vil lidenskap ha relativt lite innflytelse på domener utover det området, temaet eller ferdigheten individet har en lidenskap for (Balon et al., 2013).

Den dualistiske modellen for lidenskap. Robert Vallerand utviklet en teori med den hensikt å gi en forklaring på hvordan lidenskap påvirker individet, og hvilke utfall det kan ha relatert til atferd. Denne teorien er spesifisert gjennom modellen «den dualistiske modellen for lidenskap» (the dualistic model of passion) (Vallerand et al., 2003). I modellen presenteres det to former for lidenskap, harmonisk og tvangspreget (Vallerand, 2008).

Harmonisk lidenskap. Den harmoniske lidenskapen kjennetegnes av at individet føler seg i kontroll over egen lidenskap (Vallerand, 2008). Ved at den harmoniske lidenskapen oppleves som mer kontrollerbar vil den i større grad være fleksibel, ved at individet kan tilpasse den på en slik måte at den ikke går på akkord med andre faktorer i individets liv (Vallerand et al., 2003). Videre vil deltakelse innen domenet individet har en lidenskap for gjøres av fri vilje, uten påvirkning fra negative intra- og/eller interpersonlige pressfaktorer (Vallerand et al., 2003). Dette foster igjen mer positiv affekt og økt indre motivasjon innen det valgte området, temaet eller ferdigheten (Mageau & Vallerand, 2007).

Tvangspreget lidenskap. Tvangspreget lidenskap vil derimot oppleves som mer ukontrollerbar. Den ukontrollerbare komponenten fører til at det i større grad knyttes mer negativ affekt opp mot deltakelse i det spesifikke domenet individet har lidenskap for (Vallerand, 2008). En tvangspreget lidenskap vil med større sannsynlighet havne i konflikt med andre aspekt ved individets liv, og oppleves derfor som lite fleksibel (Vallerand, 2015, s. 12-13). Denne formen for lidenskap preges av mer ytre motivasjon og tvang, snarere enn fri

vilje og indre motivasjon (Vallerand, 2010, s. 103-116). Ofte er tvangspreget lidenskap et resultat av negativt press fra intra- og/eller interpersonlige faktorer. På sikt vil denne typen lidenskap ha negative konsekvenser for den som opplever den, både i atferd og affekt (Vallerand, 2010, s. 104).

Internalisering. Hvilke av de formene for lidenskap som utvikler seg avhenger av en prosess Vallerand kaller internalisering. Internalisering er prosessen hvor noe individet er lidenskapelig opptatt av integreres som en del av individets identitet (Vallerand, 2015, s. 43). Mennesker som internaliserer sin lidenskap vil etterhvert gjøre den til en del av selvet (Balon et al., 2013). Internaliseringsprosessen påvirkes av intra- og interpersonlige faktorer. Ifølge den dualistiske modellen for lidenskap kan internalisering skje på to måter, autonomt eller kontrollert. En autonom internalisering vil med større sannsynlighet resultere i en harmonisk lidenskap (Vallerand, 2015, s. 103). Intrapersonlige faktorer som en trygg selvfølelse og en autonom personlighet (tendensen til å gjøre noe ut av glede og/eller egne valg), vil kunne føre til en autonom internalisering (Guay, Mageau & Vallerand, 2003). Av interpersonlige faktorer vil foreldre, sosialt miljø og lærere ha en medierende effekt. Foreldre som tidlig støtter opp om autonomitet når et barn viser interesse for et spesifikt domene, vil med større sannsynlighet føre til en autonom internalisering (Vallerand, 2008).

En tvangspreget lidenskap vil derimot være et resultat av en kontrollert internalisering. Denne formen for internalisering vil med større sannsynlighet finne sted hvis individet opplever negativt press fra intra- og/eller interpersonlige faktorer (Vallerand, 2010, s. 102). Foreldre som presser et barn til å bruke tid og ressurser innen et spesifikt domene, selv om barnet ikke ønsker dette selv, vil kunne fostre en kontrollert internalisering. Videre vil negativt sosialt press fra omgivelser ha en negativ påvirkning på internaliseringsprosessen, ved at individet bruker mye ressurser det ellers ikke ville ha gjort hvis de sosiale pressfaktorene ikke var til stede (Vallerand, 2015, s. 48). Av intrapersonlige pressfaktorer hevdes personlighetstrekk å spille en rolle. Særlig trekk som forbindes med en kontrollert personlighetstype (tendensen til å gjøre noe basert på indre eller ytre pressfaktorer), vil med større sannsynlighet kunne resultere i en kontrollert internalisering (Balon et al., 2013; Crocker & Park, 2004).

Lidenskap og fordypning. Vallerand kan sies å være dominerende innen feltet lidenskap i psykologien. Likevel har også flere belyst begrepet, deriblant Jon Jachimowicz. Jachimowicz mener målet individet har med sin lidenskap reflekterer noe som har høy verdi og appell til den enkelte (Jachimowicz et al., 2018). Individet vil hele tiden trekkes mot det

området, temaet eller ferdigheten som oppleves som lidenskapelig, hvor andre aspekt i livet blir mindre vektlagt (Jachimowicz et al., 2018).

Sentralt i Jachimowicz' syn på lidenskap står begrepet fordypning (immersion), som han mener oppstår som følge av å ha lidenskap for noe. Fordypning defineres som en dyp mental involvering i noe (Jachimowicz et al., 2018). Høy grad av fordypning fører til en sterkere kognitiv involvering innen det lidenskapelige domenet, blant annet som følge av økt konsentrasjon (Jachimowicz et al., 2018). Fordypning bidrar videre til økt energi og dedikasjon, som er sentrale faktorer for å vie betydelige mengder med tid og ressurser innen et valgt område, tema eller ferdighet (Ho, Wong & Lee, 2011). I følge Jachimowicz er lidenskap det som gir mennesket driv og energi for å dedikere store deler av sitt liv på sin lidenskap (Jachimowicz et al., 2018).

Hvor Vallerand fokuserer på harmonisk og tvangspreget lidenskap, fokuserer Jachimowicz i større grad på den affektive komponenten. Hvorvidt individet føler det har tilstrekkelig med lidenskap for å prestere og nå sine mål innen det gitte område, temaet eller ferdigheten, vil påvirke hvorvidt det velger å bruke tid og ressurser på det (Perrewé, Hochwarter, Ferris, McAllister & Harris, 2014). Dette avhenger blant annet av om individet når sine personlige mål relatert til sin lidenskap. Med andre ord mener Jachimowicz at opplevelsen individet har med sin lidenskap styres av hvorvidt man oppnår det man ønsker, snarere enn absolutt nivå av harmonisk lidenskap (Wilson, Lisle, Kraft & Wetzel, 1989).

Lidenskap knyttet til prestasjonsnivå. I studier hvor man har undersøkt individer som presterer høyt innen ulike domener, som sport og musikk, er et av fellestrekkene at de har en lidenskap for det de holder på med (Mageau & Vallerand, 2007; Vallerand, 2015, s. 258). Lidenskap foster utvikling, og leder mennesker til å tilegne seg nye ferdigheter og prestere bedre (Dalpé et al., 2019). Lidenskap antas videre å være en viktig faktor for å gi den nødvendige energien og driven for og hele tiden kunne forbedre ferdigheter (Vallerand, 2015, s. 258). Forskingen gjort på begrepet har vist at lidenskap fremmer prosesser og egenskaper som bidrar til at noen presterer høyt og oppnår suksess innen et tema, område eller ferdighet (Vallerand, 2015, s. 249). For å bli god og prestere på høyt nivå kreves det betydelige mengder med tid, energi og ressurser, gjerne over flere år (Ericsson, 2006, s. 685). Hvorfor noen velger å dedikere store deler av sitt liv for å prestere innen et domene er sannsynligvis sammensatt, men lidenskap har vist seg å spille en sentral rolle.

Motivasjon. Mennesker med høy grad av lidenskap for noe motiveres av å forbedre sine ferdigheter, lidenskap beskrives derfor i hovedsak som et motivasjonskonstrukt (Curran et al., 2015). Motivasjon fremmer en rekke prosesser som er nødvendig nå et høyt

prestasjonsnivå. En av faktorene som oppstår som et resultat av høy av motivasjon er pågangsmot. Individuer med mye pågangsmot kjennetegnes av at de tross motgang fortsetter å utvikle ferdigheter og egenskaper for å nå sine mål (Sigmundsson et al., 2020a). Videre bidrar motivasjon til økt dedikasjon i relasjon til et spesifikt domene. Dedikasjon bidrar til økt fokus og konsentrasjon, sentrale egenskaper i tilegnelse av kunnskap og nye ferdigheter (Duckworth, Kirby, Tsukayama, Berstein & Ericsson, 2011). Motivasjon vil i tillegg bidra til å gi den nødvendige energien for å kunne bruke betydelige mengder med tid og ressurser på en lidenskap over lange tidsperioder (Vallerand et al., 2007).

Mestringstro. Lidenskap påvirker direkte hvilke mål individer setter seg. Individuer med en lidenskap for noe vil sette seg mer ambisiøse mål sammenlignet med de uten en lidenskap (Curran et al., 2015). Dette kommer blant annet som et resultat av at lidenskap fostrer mestringstro. Mestringstro defineres som troen på at man kan nå sine mål med de egenskapene man innehar (Bandura, 1997). Ved høy grad av mestringstro opplever individet mer positiv affekt under deltakelse innen det lidenskapelige området, temaet eller ferdigheten (Mageau & Vallerand, 2007). Den positive affekten som oppstår som følge av mestringstro, bidrar som en viktig drivkraft for å vie mye energi, tid og ressurser innen det området, temaet eller ferdigheten individet har en lidenskap for (Jachimowicz et al., 2018; Vallerand, 2010, s. 100).

Personlighet

Femfaktormodellen. Innen trekkperspektivet i personlighetspsykologien hevdes det at personlighet kan deles inn i ulike personlighetstrekk. Personlighetstrekk kan defineres som: «*Stabile og vedvarende kjennetegn som forklarer mønster for hvordan mennesker føler, tenker og hvordan de representerer seg selv*» (Kandler, Zimmermann & McAdams, 2014, s. 232). Personlighetstrekk er unike kjennetegn ved et individ, og brukes derfor for å skille mennesker fra hverandre (McCrae & Costa, 1985). Stabile personlighetstrekk manifesterer seg i ungdom- til tidlig voksen alder, og holder seg i større og mindre grad stabile gjennom livsløpet (Bloom, 1964; Robins, Fraley, Roberts & Trzesniewski, 2001). Personlighet berører og påvirker en rekke ulike aspekt ved et individs liv, og defineres derfor som et domene-generelt konstrukt (Costa & McCrae, 1995).

I trekkperspektivet foreligger det en felles konsensus rundt en taksonomi som definerer personlighet gjennom lett forståelige begreper (John, Naumann & Soto, 2008, s. 102). Dette er en vitenskapelig taksonomi kalt *femfaktormodellen* (Goldberg, 1981, s. 164-441). Femfaktormodellen representerer ikke ett spesifikt rammeverk, men stammer fra årevis med analyser og studier hvor man har identifisert termer i språket som brukes for å beskrive

mennesker (John et al., 2008, s. 3). Femfaktormodellen deler personlighet inn i fem hovedtrekk. Disse trekkene kalles ekstroversjon, omgjengelighet, planmessighet, åpenhet og nevrotisisme (Costa & McCrae, 1992a). Femfaktormodellen er ikke i seg selv et instrument, men en vitenskapelig konstruksjon som kan operasjonaliseres ved bruk av ulike personlighetstester (Costa & McCrae, 1992a).

Planmessighet. Planmessighet er en av de fem hovedtrekkene som inngår i femfaktormodellen. I instrumentet som ble brukt for å måle planmessighet i denne studien, IPIP-NEO300, består trekket av seks underkategorier (fasetter) (Johnson, 2009). Disse fasettene måler grad av ulike egenskaper som knyttes til fasetten (se tabell 1 for oversikt). Summen av alle fasetter utgjør den totale skåren av planmessighet. Studier har vist at skåren på planmessighet er høyest fra 40-70 års alder, før den avtar fra omkring 70 års alder (Robins et al., 2001). Planmessighet er med andre ord positivt korrelert med alder, fram til omkring 70 år (Helson & Wink, 1992).

Høy skåre på planmessighet. Mennesker med høy skåre på planmessighet kjennetegnes av å være organiserte, de planlegger ofte langt fram i tid, tar veloverveide beslutninger og tenker konsekvenser av det de gjør (Costa, McCrae & Kay, 1995). Selv om veien mot et mål kan oppleves som kjedelig og krevende, er de standhaftige og viser mye pågangsmot (Johnson, 2009). Ofte setter disse individene seg ambisiøse mål, ved at de har tillit til at de kan nå disse med de egenskapene de innehar (Cruce, Pashak, Handal, Munz & Gfeller, 2012). Av andre beskrives ofte høyt planmessige individer som tillitsfulle, hardtarbeidende og intelligente (Johnson, 2009). Dette gjenspeiler seg også i at de holder seg til regler og normer de blir pålagt av miljøet og samfunnet de befinner seg i (Stoeber, Otto & Dalbert, 2009). Videre er høy skåre på planmessighet knyttet til mer positiv affekt og negativt assosiert med negativ affekt (Roberts, Jackson, Fayard, Edmonds & Meints, 2009).

Tross mange fordeler knyttet til høy skåre på planmessighet, kan det også ha noen negative konsekvenser. Mennesker med svært høy skåre på planmessighet kan beskrives av andre som rigide, perfeksjonistiske og arbeidsnarkomane (Cruce et al., 2012). Videre setter de ofte svært høye krav til seg selv og andre, som kan hindre prosesser som å nå langsiktige mål (Stoeber et al., 2009). De kan bli helt oppslukt i å oppnå suksess, og de kan oppleves som egoistiske og kjedelige ved at de viser lite interesse for andre områder utover det de selv er opptatte av. Atferden kan utvikles til å bli tvangspreget ved at nedprioriterer seg selv, familie eller andre viktige aspekt for å oppnå suksess (Carter, Guan, Maples, Williamson & Miller, 2016).

Lav skåre på planmessighet. Mennesker med lav skåre på planmessighet lever ofte «i nuet», ved at de er mer impulsive og tenker lite på konsekvensene av det de holder på med (Johnson, 2009). De ønsker å gjøre det som føles bra her og nå, planlegger lite for framtiden og har lavere ambisjoner (Costa et al., 1995). Videre har de større tilbøyelighet for å prokasinere og utsette oppgaver de opplever som kjedelige eller krevende. De holder seg i mindre grad til oppgavene de blir tildelt, og kan beskrives av andre som lite reliabel og effektiv (Johnson, 2009).

Tabell 1

De seks underfasettene til planmessighet i IPIP-NEO300, og egenskapene som knyttes til de (Johnson, 2009).

Fasetter	Egenskaper
Orden	Organisert, holder seg til planer og rutiner
Mestringstro	Tro på og mestre oppgaver med de egenskapene man har. Tro på egen intelligens, drive og selv-kontroll for å nå sine mål
Betenksomhet	Tenke konsekvenser og ta veloverveide beslutninger
Plikttroskap	Holder seg til regler og normer, og er moralske
Prestasjonsstreben	Jobber hardt for å oppnå suksess. Driven til å føle seg anerkjent holder de fokusert for å prestere. Holder seg på sin valgte vei
Selvdisiplin	Pågangsmot og standhaftighet for å fullføre oppgaver selv om de oppleves som vanskelige/kjedelige

Utvikling av planmessighet. Utvikling av planmessighet påvirkes av både intra- og interpersonlige faktorer. Studier har vist at den genetiske komponenten utgjør 40-50% av variansen i planmessighet (Jang, Livesley & Vemon, 1996; Luciano, Wainwright, Wright & Martin, 2006). Gener spiller derfor en stor rolle i utvikling av trekket, og forklarer også hvorfor personlighetstrekk er relativt stabile og vedvarende disposisjoner. Den resterende variansen skyldes i hovedsak miljøfaktorer som foreldrestil, sosioøkonomisk status og sosialt miljø, for å nevne noen (Eisenberg, Duckworth, Spinrad & Valiente, 2014). Det er likevel viktig å understreke at gener og ikke miljø ikke er to faktorer som fungerer uavhengig av

hverandre, men snarere har et bidireksjonalt forhold med gjensidig påvirkning (Krueger, South, Johnson & Iacono, 2008).

Planmessighet knyttet til prestasjonsnivå. Egenskaper knyttet til høy skåre på planmessighet har vist seg å ha en rekke positive effekter over ulike områder av individets liv. Dette kan inkludere alt fra helse, mer positive og forpliktende forhold og prestasjon (eks: Campell & Malcolm, 2007; Duckworth et al., 2012; Kewley & Vickers, 1994, s. 124; Langford, 2003). I relasjon til høyt prestasjonsnivå har planmessighet i størst grad blitt studert innen en akademisk eller karriere-kontekst.

Akademisk prestasjonsnivå. Når det kommer til akademisk suksess har planmessighet vist seg å ha stor betydning, uavhengig fra IQ (Duckworth et al., 2012). Allerede i ungdomsskolealder har studier vist at planmessighet korrelerer positivt med karakterer (Andersen, Gensowski, Ludeke & John, 2020). Denne trenden fortsetter også senere i utdanningsløpet (Trapman, Hell, Hirn & Schuler, 2007). Elever med høy skåre på planmessighet har høyere karakterer enn gjennomsnittet, legger mer innsats i skolearbeidet og oppfatter seg selv som mer evnerik (Nofle & Robins, 2007). At en elev subjektivt oppfatter seg som mer evnerik, bidrar videre til økt motivasjon innen en akademisk kontekst. Mennesker med høy skåre på planmessighet vil prokasinere mindre innen en akademisk sammenheng, sammenlignet med de som har en lavere skåre på trekket (Lee, Kelly & Edwards, 2006). Kort oppsummert gjør mennesker med høy skåre på planmessighet det bedre enn de med en lavere skåre innen akademia, og har større sannsynlighet for å oppnå akademisk suksess.

Prestasjon innen karriere. Videre er planmessighet en sterk påvirkende faktor når det kommer til karriere. Først og fremst rapporterer planmessige individer at de er mer fornøyde med arbeidsplassen, og trives bedre på jobb sammenlignet med sine mindre planmessige motparter (Langford, 2003). Planmessighet er en av de sterkeste prediktorene for hvorvidt man oppnår suksess på jobb (Barrick & Mount, 1993; John & Srivastava, 1999, s. 125-126). Når ledere skal vurdere sine ansatte, beskriver de individer som viser høy skåre på trekk relatert til planmessighet som bedre ansatte enn de som viser lavere skåre på de samme trekkene (Costa et al., 1995). Planmessige individer vil kunne egne seg godt til jobber som krever mye initiativ, utholdenhet, organisering og standhaftighet.

Tidligere studier på lignende tema

Per dags dato finnes det svært få studier som har undersøkt sammenhengen mellom lidenskap for et tema, område eller ferdighet og planmessighet. En studie gjort av Balon et.al (Balon et al., 2013) undersøkte sammenhengen mellom de fem hovedtrekkene i

femfaktormodellen mot harmonisk- og tvangspreget lidenskap. Resultatet indikerte at det var en positiv sammenheng mellom planmessighet og harmonisk lidenskap, og ingen sammenheng mellom planmessighet og tvangspreget lidenskap. Svakheten med denne studien er imidlertid at de ikke undersøkte sammenhengen mellom underfasetter av planmessighet og lidenskap. Instrumentet de brukte (Big Five Inventory) består av kun 45 spørsmål, og måler ikke planmessighet på fasettnivå.

En annen studie, gjort av Dalpé et.al (Dalpé et al., 2019), brukte personlighetsmålet NEO-PI-R for å måle planmessighet, i tillegg til de fire øvrige hovedtrekkene som inngår i femfaktormodellen (Costa & McCrae, 1992b). Dette instrumentet inkluderer alle underfasettene til planmessighet. Resultatet indikerte i likhet med studien til Balon et.al at det foreligger en positiv sammenheng mellom planmessighet og harmonisk lidenskap. Resultatet fra studien til Dalpé et.al fant i tillegg en negativ sammenheng mellom planmessighet og tvangspreget lidenskap. Det ble videre funnet positive sammenhenger mellom alle fasettene og harmonisk lidenskap, og negative sammenhenger mellom alle fasettene og tvangspreget lidenskap. Studien til Dalpé et.al undersøkte også sammenhengen mellom det overordnede planmessighetstrekket og lidenskap ved å inkludere positiv affekt som en medierende effekt mellom de to begrepene i analysen. I begge de nevnte studiene er det imidlertid blitt benyttet et annet instrument for å måle lidenskap enn hva som er anvendt i denne studien. Skjemaet som er benyttet i studiene til Balon et.al og Dalpé et al er utviklet av Robert Vallerand, og har som hensikt å måle harmonisk og tvangspreget lidenskap (Vallerand et al., 2003).

En studie gjennomført av Sigmundsson, Haga og Hermundsdottir (Sigmundsson, Haga & Hermundsdottir, 2020b) undersøkte ikke sammenhengen mellom lidenskap og planmessighet direkte, men undersøkte forholdet mellom lidenskap og lignende fenomen. Det ene var drive (grit) definert som; *standhaftighet og lidenskap for å nå langsiktige mål, tross motgang* (Duckworth, Peterson, Matthews & Kelly, 2007). Det andre var tankesett (mindset), hvor det skilles mellom fast-tankesett og vekst-tankesett. Mennesker som har et fast-tankesett tror at egenskaper som personlighet og intelligens i liten grad kan endres. Derimot vil mennesker med et vekst-tankesett ha større tro på at lignende egenskaper kan endres gjennom innsats, utvikling og utdanning (Dweck, 2012). Resultatet indikerte at menn skårer signifikant høyere enn kvinner på lidenskap. Videre ble det funnet signifikante sammenhenger mellom lidenskap, drive og tankesett, som kan indikere at begrepene til en viss grad overlapper. Studien til Sigmundsson, Haga og Hermundsdottir (2020b) benyttet det samme skjemaet for å måle lidenskap som benyttet i denne studien.

Denne studien

Sammenhengen mellom lidenskap og planmessighet er ikke tidligere blitt undersøkt på et norsk utvalg, så vidt meg bekjent. Det er derfor interessant og undersøke hvorvidt det vil forekomme likhetstrekk fra resultatene i denne studien når den sammenlignes med resultatene til studiene til Balon et.al (2013) og Dalpé et.al (2019), samt studien til Sigmundsson et.al (2020b). Studiene til Balon et.al og Dalpé et.al benytter som nevnt et skjema for å måle lidenskap, utviklet av Robert Vallerand, med hensikt å måle harmonisk og tvangspreget lidenskap (Vallerand et al., 2003). Skjemaet for å måle lidenskap i denne studien er derimot utviklet av Sigmundsson, Haga og Hermundsdottir (Sigmundsson et al., 2020a), og baserer seg på Jachimowicz syn på begrepet hvor han mener opplevelsen individet har med sin lidenskap styres av hvorvidt man oppnår det man ønsker, snarere en absolutt nivå av harmonisk eller tvangspreget lidenskap (Jachimowicz et al., 2018). Skjemaet har derfor som hensikt å måle grad av lidenskap for et tema, område eller ferdighet. Basert på at Jachimowicz har en annen definisjon og syn på lidenskap enn Vallerand, kan det tenkes at de to skjemaene fanger ulike aspekt ved begrepet. Lidenskap er et komplekst fenomen, og man vet per nå ikke hva som ennå er «gullstandarden» for å måle begrepet. Selv om Vallerand sitt skjema er det klart mest brukte, er det ikke nødvendigvis det beste. Alternativer til Vallerand sitt skjema vil derfor være viktig for å undersøke de ulike dimensjonene som måtte foreligge i lidenskap. Denne studien bidrar blant annet til å utfordre det mer etablerte synet på lidenskap innen psykologien presentert av Robert Vallerand. Videre gir studien et detaljert og helhetlig bilde av sammenhengen mellom de to begrepene, blant annet ved å benytte et omfattende mål på planmessighet. Studien vil kunne bidra med mer kunnskap innen et lite studert tema i psykologien, legge grunnlag for videre forskning, samt ha praktiske implikasjoner innen ulike områder hvor lidenskap og planmessighet kan være viktig.

Hypoteser for denne studien

Basert på teori og tidligere forskning som er blitt presentert i dette kapittelet er hypotesene for denne studien som følger:

H1: *Sammenhengen mellom fasetten prestasjonsstreben og lidenskap vil være positiv.*

H2: *Sammenhengen mellom fasetten selvdisciplin og lidenskap vil være positiv.*

H3: *Sammenhengen mellom fasetten mestringstro og lidenskap vil være positiv.*

H4: *Det vil ikke være en sammenheng mellom fasetten betenksomhet og lidenskap.*

H5: *Det vil ikke være en sammenheng mellom fasetten orden og lidenskap.*

H6: *Sammenhengen mellom fasetten pliktroskap og lidenskap vil være negativ.*

H7: *Sammenhengen mellom planmessighetstrekket og lidenskap vil være positiv.*

Metode

Innledningsvis i dette kapitlet blir design, utvalg, rekruttering, datainnsamling samt forskningsetiske vurderinger presentert. Videre presenteres det hvilke mål som ble benyttet i denne studien, og validitet og reliabilitet ved disse. I analysedelen av kapitlet presenteres det hvilke forberedende analyser som ble foretatt, samt fremgangsmåte for korrelasjonsanalyser og regresjonsanalyse, og hvilke kriterier disse er vurdert etter.

Design

Studien hadde et kryss-seksjonelt design, da deltakerne kun besvarte spørreskjemaet brukt for datainnsamling på ett tidspunkt, og ikke ble fulgt over tid.

Utvalg

Totalt ble 228 deltakere rekruttert. Utvalget bestod av 74.1% (N= 169) kvinner, og 25.88% (N=59) menn. Deltakerne var fra 16-74 år (M=29.9; SD=9.3).

Rekruttering

Deltakere ble rekruttert via sosiale medier, og ved å dele ut og henge opp flyers på campus Dragvoll NTNU. Det ble ikke lagt noen begrensninger for hvem som kunne delta, og det krevdes ingen forkunnskaper for å besvare spørreskjemaet som ble brukt i denne studien.

Datainnsamling

Datainnsamling ble gjort gjennom et anonymt og nettbasert spørreskjema. Spørreskjemaet ble lagt ut på den elektroniske plattformen nettskjema.no, som deltakere fikk adgang til via en link eller QR-kode. Nettskjema er en tjeneste utviklet av UiO, men brukes også av NTNU som et verktøy for å utforme og administrere elektroniske skjemaer. Plattformen kan håndtere store mengder data, og er en sikker løsning for datainnsamling. Besvarelsen ble gjort på data, nettbrett eller mobiltelefon.

Forskningsetiske vurderinger

Uavhengig av fagområde skal ikke forskning under noen omstendigheter utsette mennesker for psykisk eller fysisk ubehag eller smerte (NESH, 2016). Respondenter fikk før de svarte på spørreskjemaet informasjon om hva dataene skal brukes til, hvor lang tid det tar å gjennomføre undersøkelsen, og at informasjonen de oppgir ikke kan spores tilbake til dem. Videre ble det informert om at deltakelse var frivillig, man kunne trekke seg når man ønsket, og man trengte ikke besvare alle spørsmål. Deltakerne samtykket til å delta i undersøkelsen ved å trykke «send» på siste side. I forkant av distribuering av spørreskjema ble Norsk Senter for Forskningsdata (NSD) kontaktet for å gjøre en vurdering på hvorvidt prosjektet var meldepliktig. NSD konkluderte med at prosjektet ikke var meldepliktig, da variablene som inngår i spørreskjemaet ikke er personidentifiserende.

Mål

Datainnsamlingen ble gjort i samarbeid med en medstudent, som hadde andre problemstillinger enn hva som inngår i denne studien. Spørreskjemaet inneholdt derfor variabler som ikke var relevant for å besvare denne studiens problemstilling. Disse variablene hadde som hensikt å måle begrepene drive (grit) og flyt (flow).

Demografi. I starten av spørreskjemaet ble deltakerne spurt om å oppgi kjønn, alder, utdanningsnivå og hvorvidt de var student eller ikke. Utdanningsnivå og hvorvidt respondenten var student eller ikke ble ikke inkludert i analysene, da de ikke ble sett på som relevant for å besvare problemstillingen. Utdanningsnivå blir derimot kort problematisert i diskusjonskapittelet.

Planmessighet. For å besvare problemstillingen var det nødvendig med et instrument som måler planmessighet på fasettnivå. Instrumentet som ble brukt for å måle planmessighet og trekkets underfasetter var den norske versjonen av IPIP-NEO300 utviklet av L.R Goldberg (Goldberg, 1999). Den norske oversettelsen er gjort av prof. Harald Engvik ved UiO. IPIP-NEO300 er utviklet fra databasen «the international personality item pool» (IPIP). Dette er en åpen database som inneholder over 3000 beskrivende påstander relatert til personlighet. Hensikten med IPIP er ikke å konstruere identiske versjoner av originale personlighetsinstrument, men heller instrument som ligner, er gratis, og som er åpen for alle å bruke. I utviklingen av IPIP-NEO300 ble det tatt utgangspunkt i det anerkjente personlighetsinstrumentet NEO-PI-R (Costa & McCrae, 1992b). NEO-PI-R er rettighetsbeskyttet og kostbart å bruke, som er årsaken til at det ikke var mulig å anvende i denne studien.

IPIP-NEO300 består av totalt 300 spørsmål, og har som hensikt å måle de fem hovedtrekkene som inngår i femfaktormodellen. I IPIP-NEO300 består hvert hovedtrekk av seks underfasetter som inneholder 10 spørsmål hver. Ettersom det kun var planmessighetstrekket som var relevant for å besvare problemstillingen ble de fire øvrige hovedtrekkene ekskludert fra spørreskjemaet. Under planmessighetstrekket i IPIP-NEO300 inngår totalt 60 spørsmål.

De seks underfasettene til planmessighet i IPIP-NEO300 er: Mestringstro, orden, betenksomhet, prestasjonsstreben, selvdisciplin og pliktroskap. Eksempel på spørsmål er; «suksess betyr lite for meg» (prestasjonsstreben) og «fullfører oppgaver effektivt» (mestringstro). Spørsmålene besvares langs en syv-punkts likertskala, og 29 av 60 spørsmål er negativt ladet. Punktene i skalaen er kun navngitt i de to ytterpunktene med «helt enig» og «helt uenig».

Anvendbarhet IPIP-NEO300. I forkant av distribuering av spørreskjema ble det foretatt en uformell pilotundersøkelse av IPIP-NEO300. Et skjema som inkluderte alle spørsmålene som måler planmessighet i IPIP-NEO300 ble sendt til personer uten psykologifaglig bakgrunn (N=5). Tilbakemeldingene indikerte at spørsmålene i testen var lett forståelig, og måleskalaen var lett å bruke. Etter datainnsamling på det totale utvalget (N=228), forelå det totalt 28 manglende responser blant spørsmål som målte planmessighet i spørreskjemaet. Det ble derfor konkludert med at spørsmålene som målte planmessighet fungerte godt på utvalget som besvarte de (N=228).

Reliabilitet IPIP-NEO300. Korrelasjoner mellom testledd og sin tilhørende fasett var fra 0.24 til 0.87 ($p < .01$). Dette indikerer at alle testledd måler aspekt ved sin tilhørende fasett. Alle fasetter korrelerte også positivt med den totale planmessighetskåren med korrelasjoner fra 0.52 til 0.84 ($p < .01$). Dette indikerer at alle fasetter måler aspekt ved planmessighet.

Alpha koeffisienten for planmessighet var $\alpha=.93$. Fasettene hadde alpha-koeffisienter på henholdsvis; Orden ($\alpha=.87$), plikttrøskap ($\alpha=.78$), prestasjonsstreben ($\alpha=.81$), selvdisiplin ($\alpha=.92$), betenksomhet ($\alpha=.77$) og mestringstro ($\alpha=.81$). Alpha-verdier over .70 indikerer svært god indre konsistens (Cronbach & Meehl, 1955). Basert på disse resultatene viser IPIP-NEO300 god reliabilitet.

Validitet IPIP-NEO300. Det ble ikke foretatt egne validitetsanalyser av IPIP-NEO300 i denne studien. Resultatene for konvergent og diskriminantvaliditet er hentet fra en studie gjort av Maples et.al (Maples, Guan, Carter & Miller, 2014). Det er viktig å understreke at disse resultatene er basert på den engelske versjonen av IPIP-NEO300. Konvergent- og diskriminantvaliditeten utgjør til sammen konstruktvaliditeten til et instrument.

Konvergent validitet. For å undersøke konvergentvaliditeten til IPIP-NEO300 er den blitt sammenlignet med NEO-PI-R (Costa & McCrae, 1992b). NEO-PI-R regnes som «gullstandarden» for å måle personlighetstrekkene som inngår i femfaktormodellen. Studien gjort av Maples et.al (Maples et al., 2014) sammenlignet IPIP-NEO300 med NEO-PI-R. I studien ble fasettene til planmessighet som inngår i IPIP-NEO300 sammenlignet med tilsvarende fasetter i NEO-PI-R. Resultatet viste at korrelasjonene mellom fasettene i de to instrumentene var fra 0.62 til 0.80 ($p < .01$). Korrelasjonen mellom hovedtrekket planmessighet i IPIP-NEO300 og NEO-PI-R var 0.88 ($p < .01$). Resultatene fra denne studien indikerer at IPIP-NEO300 har svært god konvergentvaliditet.

Diskriminantvaliditet. Studien til Maples et.al (2014) undersøkte også diskriminantvaliditeten til IPIP-NEO300. Dette ble gjort ved å sammenligne planmessighet i

IPIP-NEO300 med de fire øvrige hovedtrekkene som inngår i instrumentet. Resultatet viste korrelasjoner fra -0.38 til 0.16 ($p < .01$). De lave og negative korrelasjonene indikerer at de ulike hovedtrekkene måler ulike fenomener, og diskriminantvaliditeten til IPIP-NEO300 konkluderes med å være god.

Resultatet fra analysene som undersøkte konvergent- og diskriminantvaliditet indikerer av IPIP-NEO300 har en svært god konstruktvaliditet.

Lidenskap. Instrumentet som ble brukt for å måle lidenskap er utviklet av Sigmundsson, Haga og Hermundsdottir (2020a). Instrumentet er et skjema med hensikt å måle grad av lidenskap for et tema, område eller en ferdighet. Skjemaet er utviklet med utgangspunkt i Jachimowicz definisjon av lidenskap; «*en sterk følelse mot en personlig viktig verdi eller preferanse som motiverer intensjoner og atferd for å uttrykke denne verdien eller preferansen*» (Jachimowicz et al., 2018, s. 9981). Skjemaet er selv-rapportert og består av 8 spørsmål. Spørsmålene besvares langs en fem-punkts likertskala; 1 (ikke meg i det hele tatt), 2 (ikke typisk meg), 3 (litt typisk meg), 4 (ganske typisk meg) og 5 (veldig typisk meg). Eksempel på spørsmål som inngår i skjemaet er: «Jeg har et område/tema/ferdighet som jeg virkelig brenner for» og «jeg er arbeidsom nok til å oppfylle mine mål».

Anvendbarhet. Det forelå totalt 4 manglende responser blant spørsmål som målte lidenskap i spørreskjemaet etter datainnsamling. Dette indikerte at skjemaet fungerte godt på utvalget det ble benyttet på (N=228).

Reliabilitet. Alle testledd korrelerte positivt med den totale skåren (0.47 til 0.84, $p < .01$), dette indikerer at alle testledd måler aspekt ved samme konstrukt. Korrelasjonen mellom de individuelle test-skårene varierte fra 0.19 til 0.73 ($p < .01$), som viser en moderat korrelasjon med relativt god homogenitet mellom testskårer. Skjemaet hadde en cronbachs-alpha verdi på $\alpha=.86$, som viser svært godt samsvar mellom variablene. Basert på disse resultatene viser skjemaet som måler lidenskap god indre konsistens.

Test-retest. Det ble ikke foretatt test-retest analyser i denne studien. Følgende resultat er derfor basert på en studie gjort av Sigmundsson, Haga og Hermundsdottir (2020a).

21 av totalt 126 deltakerne i studien til Sigmundsson et.al besvarte skjemaet med én ukes mellomrom. Resultatene viste lav grad av varians mellom de to måletidspunktene, som indikerer at skjemaet for lidenskap har god test-retest reliabilitet (se tabell 2).

Tabell 2

Gjennomsnitt, standardavvik og ICC skårer mellom test og retest-skårer i skjemaet for lidenskap (Sigmundsson et al., 2020a)

	Test skårer		Retest skårer		ICC
	M	SD	M	SD	
Spørsmål 1	4.14	(.79)	4.28	(.71)	.889
Spørsmål 2	4.14	(.65)	4.38	(.59)	.538
Spørsmål 3	3.90	(.99)	4.00	(.63)	.670
Spørsmål 4	3.95	(.74)	3.90	(.70)	.725
Spørsmål 5	4.09	(.83)	4.14	(.73)	.775
Spørsmål 6	4.00	(.89)	3.81	(.81)	.859
Spørsmål 7	4.04	(.59)	4.05	(.59)	.832
Spørsmål 8	4.57	(.68)	4.29	(.46)	.554
Total skåre	4.10	(.50)	4.10	(.44)	.920

^a N=21 (M=23.67, SD=2.41)

^b ICC: Interklasse korrelasjonskoeffisienter

Validitet. Det ble ikke foretatt egne validitetsanalyser av skjemaet for lidenskap i denne studien. Validiteten til skjemaet ble testet i studien til Sigmundsson, Haga og Hermundsdottir (2020a). Utvalget i studien bestod av N=126 (M=21.65, SD=3.45) Resultatene fra validitetsanalysene er hentet fra denne studien.

Konstruktvaliditet. Ettersom det per nå ikke foreligger en «gullstandard» for mål på lidenskap ble et skjema bestående av åtte spørsmål med hensikt å måle drive (grit) brukt for å undersøke konstruktvaliditeten. Drive defineres som; «*pågangsmot for og kontinuerlig jobbe mot et langsiktig mål, tross hindringer og motgang underveis*» (Duckworth et al., 2007). Av de totalt 126 deltakerne i studien besvarte 107 av disse drive-skjemaet. Pearsons korrelasjonskoeffisient mellom de to instrumentene var 0.39 ($p < .01$). Resultatene viste videre at total-skåren mellom de to skjemaene hadde en delt varians på 16%. Resultatene fra studien indikerer at skjemaet har en moderat konstruktvaliditet (Cronbach & Meehl, 1955).

Analyse

For å besvare problemstillingen i denne studien ble det benyttet korrelasjonsanalyser og hierarkisk multipel lineær regresjonsanalyse. Alle analyser er gjort i STATA MP, versjon 16.

Forberedende analyser

Manglende responser. I spørreskjemaet som ble benyttet for datainnsamling var svarkategoriene gjensidig utelukkende, ved at respondenten kun fikk mulighet til å velge ett svaralternativ. Det var imidlertid mulig å avstå fra å svare på spørsmål. Det er en viss risiko ved å gi respondenter mulighet til og ikke svare på spørsmål, da dette potensielt kan føre til et økt antall manglende responser, og dermed redusere kvaliteten på dataene (Nardi, 2014, s. 88). Likevel ble det vurdert som viktig å gi denne muligheten, da enkelte vil ha vanskelig for å vite hva de skal svare, eller de finner det ubehagelig. Denne beslutningen ble også tatt med hensyn til forskningsetiske retningslinjer (NESH, 2016).

Kartlegging av manglende responser ble gjort i STATA. Det ble identifisert totalt 32 manglende responser blant spørsmål som målte lidenskap og planmessighet etter datainnsamling. Videre ble det undersøkt om det forelå noen systematikk i de manglende responsene, for eksempel ved at det var mange manglende svar under enkelte variabler, eller at enkelte respondenter hadde valgt og ikke svare på flere spørsmål. Det ble ikke funnet et systematisk mønster i de manglende responsene, og de var tilfeldig distribuert over datasettet. På bakgrunn av dette ble det derfor konkludert med at manglende responser ikke var systematisk, og dermed ikke et problem for videre analyser.

Uteliggere. For å undersøke mulige uteliggere i datasettet ble det innledningsvis benyttet et boxplot for og visuelt undersøke hvorvidt det forelå avvikende observasjoner. Ingen sterke avvik ble identifisert. Videre ble Cook's distance benyttet. Cook's distance identifiserer observasjoner som har en uvanlig sterk påvirkning på dataene som benyttes (Mehmetoglu & Jakobsen, 2017, s. 155). I utregning av Cook's distance brukes en absolutt cut-off verdi, observasjoner over denne regnes som avvikende. Med mindre det foreligger spesielle argument anbefales det å bruke en cut-off verdi på 1, som ble anvendt i denne analysen (Mehmetoglu & Jakobsen, 2017, s. 156). Resultatet fra analysen viste ingen observasjoner som hadde en uvanlig sterk innflytelse på dataene.

Korrekt spesifisering av regresjonsmodellen. For å undersøke om modellene brukt i regresjonsanalysen var rett spesifisert ble Ramsey RESET test benyttet. Hvis denne er signifikant kan det indikere at modellen ikke er god, og at noen uavhengige variabler bør

fjernes (Mehmetoglu & Jakobsen, 2017, s. 135). Denne var ikke signifikant $\text{prob} > F = 0.05$, som betyr at nullhypotesen om at ingen uavhengige variabler bør fjernes beholdes.

Linearitet og homoskedasitet. For å undersøke linearitet og homoskedasitet ble det benyttet scatterplots, qq-plots, rvf-plots og Breuch-Pagan test. Scatter- og qq-plotsene indikerte at det forelå linearitet mellom avhengig variabel og uavhengige variabler som inngikk i regresjonsanalysen. For å undersøke homoskedasitet ble det benyttet rvf-plots og Breuch-Pagan test. Rvf-plottene indikerte homoskedasitet i alle variablene. Dette ble videre bekreftet gjennom Breuch-Pagan testen, som ikke var signifikant ($\text{prob chi} > 0.05$). Resultatene indikerte at det ikke var et problem med heteroskedasitet i variablene som inngikk i regresjonsmodellene.

Multikolaritet. Multikolaritet mellom variabler i analysene ble vurdert etter VIF (variance inflation factor), $1/\text{VIF}$ (toleranse), samt korrelasjonsanalyser mellom uavhengige variabler. VIF over > 5 kan indikere at det foreligger et problem med multikolaritet (Mehmetoglu & Jakobsen, 2017, s. 146-147). Variablene hadde VIF-verdier fra 1.41 til 2.46. Toleranseverdien bør ikke være < 0.2 , variablene hadde toleranseverdier fra 0.40 til 0.71. De uavhengige variablene i regresjonsmodellen bør ikke korrelere med mer enn 0.80 (Mehmetoglu & Jakobsen, 2017, s. 146-147). Alle de uavhengige variablene hadde korrelasjonskoeffisienter under denne verdien (se tabell 3 i resultatkapittelet). Basert på disse resultatene ble det ikke funnet et problem med multikolaritet.

Normalitet. For å undersøke normalfordeling blant variablene ble det benyttet histogram for visuell inspeksjon, samt analyser av skewness og kurtosis i variablene. Histogrammene indikerte at alle variabler var normalfordelt. Variablene hadde skewness mellom -0.20 til -0.46, og kurtosis mellom 3.40 til 2.25. West, Finch & Curran (1995) foreslår en kritisk verdi på 2.1 til -2.1 for skewness og 7.1 til -7.1 for kurtosis. Basert på disse resultatene ble det vurdert at det forelå normalitet i alle variablene.

Hovedanalyser

Korrelasjonsanalyser. For å besvare problemstillingen ble det først benyttet bivariate korrelasjonsanalyser.

Styrke på korrelasjonskoeffisient. For å vurdere styrken på korrelasjonskoeffisientene ble det tatt utgangspunkt i Cohen et.al (2011) sin inndeling. Her klassifiseres verdier mellom 0.1-0.3 som svake, 0.3-0.5 som moderate og > 0.5 som sterke. Denne inndelingen baserer seg på forskning innen samfunnsvitenskapelige disipliner. For å vurdere om resultatene fra korrelasjonsanalysene var signifikant ble signifikansverdiene satt til henholdsvis 0.05 og 0.01.

Type korrelasjonskoeffisient. I korrelasjonsanalysene ble det benyttet spearmans korrelasjonskoeffisient (spearmans rho). Spearmans rho aksepterer ikke-parametriske data, som blant annet innebærer at én av variablene er diskrete eller målt på ordinal skala (Sedgwick, 2014). I denne studien måles både lidenskap og planmessighet på ordinal-skala (likert), som er årsaken til at spearmans rho ble benyttet. Spearmans rho fungerer også hvis minst en av variablene ikke er normalfordelte (Field, Miles & Field, 2012, s. 219).

Regresjonsanalyse. For og ytterligere undersøke problemstillingen ble det benyttet en hierarkisk multippel lineær regresjonsanalyse. I blokk 1 av regresjonsmodellen var lidenskap avhengig variabel og bakgrunnsvariablene kjønn og alder uavhengige variabler. I blokk 2 ble alle fasettene til planmessighet i tillegg til alder og kjønn inkludert som uavhengige variabler, lidenskap var avhengig variabel.

Regresjonsanalysen gir et mer nyansert bilde på sammenhengen mellom lidenskap og planmessighet, sammenlignet med korrelasjonsanalyser. Regresjon gjør det mulig å se den relative sammenhengen hver uavhengig variabel har med lidenskap, kontrollert for de øvrige uavhengige variablene. Videre gir regresjonen informasjon om hvor mye av variansen i avhengig variabel som kan forklares av de uavhengige variablene. Regresjonsanalysen kan også bidra til å predikere populasjonsgjennomsnittet i en avhengig variabel på ulike verdier av en uavhengig variabel (Mehmetoglu & Jakobsen, 2017, s. 46-47).

Ettersom lidenskap og planmessighet er målt på likertskalaer med ulik lengde, ble det benyttet standardiserte koeffisienter, også kalt beta-koeffisienter (β) for tolkning av resultatet. I denne studien ble styrken på beta-koeffisientene vurdert etter følgende kriterier: < 0.09 liten, 0.1 til 0.2 moderat og > 0.2 stor (Mehmetoglu & Jakobsen, 2017, s. 75).

R^2 viser hvor mye av variansen i avhengig variabel som kan forklares av de uavhengige variablene som inngår i regresjonsanalysen (Mehmetoglu & Jakobsen, 2017, s. 55). I denne studien ble størrelsen på R^2 vurdert etter følgende kriterier: < 0.09 liten, $0.1-0.3$ moderat og > 0.3 stor (Mehmetoglu & Jakobsen, 2017, s. 55).

For å vurdere hvorvidt resultatene fra regresjonsanalysen var signifikant ble signifikansverdiene satt til henholdsvis 0.05 og 0.01 .

Resultat

Deskriptiv statistikk og korrelasjonsanalyser

Deskriptiv statistikk for alle variabler som inngikk i analysene vises i tabell 3. Respondentene hadde en gjennomsnittsskåre på 3.85 ($SD=.69$) på skjemaet for lidenskap. Gjennomsnittsskåren på det overordnede planmessighetstrekket var 5.00 ($SD=5.00$).

Tabell 3 indikerer at det er en signifikant positiv og moderat korrelasjon mellom lidenskap og det overordnede planmessighetstrekket ($r_s = .281, p < .01$). De øvrige resultatene fra tabell 3 indikerer videre at fasettene selvdisiplin ($r_s = .31, p < .01$), mestringstro ($r_s = .37, p < .01$) og prestasjonsstreben ($r_s = .56, p < .01$), har en signifikant positiv korrelasjon med lidenskap. Korrelasjonene er henholdsvis moderate til sterke. De øvrige fasettene hadde ingen signifikante korrelasjoner med lidenskap.

Resultatet fra tabell 3 viser at menn skårer signifikant høyere på lidenskap enn kvinner. Kvinner skårer signifikant høyere på fasettene betenksomhet, orden og pliktroskap sammenlignet med menn. Alder er signifikant positivt og svakt korrelert med mestringstro.

Tabell 3

Deskriptiv statistikk og korrelasjonsmatrise for avhengige og uavhengige variabler, samt bakgrunnsvariabler som ble inkludert i regresjonsanalysen

Variabler	M(SD)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Kjønn	0.49(.43)	-									
2. Alder	29.9(9.37)	.08	-								
3. Lidenskap	3.85(.69)	.15**	.04	-							
4. Planmessighet	5.00(.70)	-.09	.00	.28**	-						
5. Orden	4.88(1.18)	-.15**	-.12	.06	.71**	-					
6. Pliktetroskap	5.89(.73)	-.24**	-.07	-.02	.70**	.46**	-				
7. Selvdisiplin	4.52(1.31)	-.01	.09	.31**	.84**	.49**	.44**	-			
8. Betenksomhet	4.37(.94)	-.15*	-.09	-.06	.52**	.35**	.48**	.23**	-		
9. Prestasjonsstreben	5.26(.82)	.03	.02	.56**	.71**	.40**	.38**	.63**	.18**	-	
10. Mestringstro	5.09(.83)	.05	.19**	.37**	.70**	.43**	.43**	.64**	.21**	.55**	-

^aN=228

^bKjønn (kvinner=0 ; Menn=1)

* signifikant på .05 nivå

** signifikant på .01 nivå

Regresjonsanalyse

Tabell 4 viser resultatet fra den hierarkiske multiple lineære regresjonsanalysen med lidenskap som avhengig variabel, og bakgrunnsvariabler og fasetter under planmessighet som uavhengige variabler. Resultatet fra blokk 1 indikerer at kjønn har en signifikant positiv sammenheng med lidenskap ($\beta = .17, p < .01$). Kjønn og alder kombinert forklarer 2.3% ($R^2 = .023, F = 3.70, p < .05$) av variansen i lidenskap, som indikerer at bakgrunnsvariablene samlet forklarer en svært liten andel av variansen i lidenskap.

I blokk 2 er alle fasettene inkludert og kontrolleres for bakgrunnsvariablene. Regresjonsmodellen i blokk 2 forklarer totalt 40.8% ($R^2 = .408, F = 3.70, p < .01$) av variansen i lidenskap. Dette er en økning på 38.5% fra resultatet i blokk 1, og indikerer at fasettene samlet forklarer mer av variansen i lidenskap enn kjønn og alder isolert.

Resultatet fra blokk 2 indikerer at prestasjonsstreben har en sterk positiv sammenheng med lidenskap ($\beta = .63, p < .01$). Videre indikerte resultatet at mestringstro har en moderat

positiv sammenheng med lidenskap ($\beta = .19, p < .01$). Blokk 2 indikerer videre at plikttrøskap har en sterk negativ sammenheng med lidenskap ($\beta = -.25, p < .01$). De resterende uavhengige variablene i blokk 2 hadde ikke en signifikant sammenheng med lidenskap.

Tabell 4*Hierarkisk multippel lineær regresjon med lidenskap som avhengig variabel*

Blokk	B	SE	β	R ²	Adj.R ²	F-test
1				.032	.023	3.70*
Kjønn	.27	.10	.17**			
Alder	.00	.00	.03			
2				.429	.408	20.52**
Orden	-.04	.03	-.08			
Plikttrøskap	-.22	-3.47	-.23**			
Selvdisiplin	-.03	-.70	-.05			
Prestasjonsstreben	.53	9.08	.63**			
Betenksomhet	-.04	-.98	-.05			
Mestringstro	.15	2.79	.19**			
kjønn	.12	.08	.07			
Alder	-.00	.00	-.03			

^a F-test: Durbin Watson^b N=228^c Kjønn (kvinner=0; menn=1)

* Signifikant på .05 nivå

**Signifikant på .01 nivå

Hypoteser

H1: *Sammenhengen mellom fasetten prestasjonsstreben og lidenskap vil være positiv.*

Det ble funnet støtte for hypotesen. Korrelasjonsanalysen indikerte en signifikant sterk positiv sammenheng mellom prestasjonsstreben og lidenskap. Regresjonsanalysen indikerte en signifikant sterk positiv sammenheng mellom prestasjonsstreben og lidenskap.

H2: *Sammenhengen mellom fasetten selvdisciplin og lidenskap vil være positiv.*

Det ble funnet delvis støtte for hypotesen. Korrelasjonsanalysen indikerte en signifikant og moderat positiv sammenheng mellom selvdisciplin og lidenskap. Regresjonsanalysen indikerte at det ikke foreligger en signifikant positiv sammenheng mellom selvdisciplin og lidenskap.

H3: *Sammenhengen mellom fasetten mestringstro og lidenskap vil være positiv.*

Det ble funnet støtte for hypotesen. Korrelasjonsanalysen indikerte en signifikant og moderat positiv sammenheng mellom mestringstro og lidenskap. Regresjonsanalysen indikerte en signifikant moderat positiv sammenheng mellom mestringstro og lidenskap.

H4: *Det vil ikke være en sammenheng mellom fasetten betenksomhet og lidenskap.*

Det ble funnet støtte for hypotesen. Korrelasjons- og regresjonsanalysen indikerte ingen signifikante sammenhenger mellom betenksomhet og lidenskap.

H5: *Det vil ikke være en sammenheng mellom fasetten orden og lidenskap.*

Det ble funnet støtte for hypotesen. Korrelasjons- og regresjonsanalysen indikerte ingen signifikante sammenhenger mellom orden og lidenskap.

H6: *Sammenhengen mellom fasetten pliktroskap og lidenskap vil være negativ.*

Det ble funnet delvis støtte for hypotesen. Korrelasjonsanalysen indikerte ingen signifikant sammenheng mellom pliktroskap og lidenskap. Regresjonsanalysen indikerte en signifikant sterk negativ sammenheng mellom pliktroskap og lidenskap.

H7: *Sammenhengen mellom planmessighetstrekket og lidenskap vil være positiv.*

Det ble funnet støtte for hypotesen. Korrelasjonsanalysen indikerte en signifikant og moderat positiv sammenheng mellom planmessighet og lidenskap. Regresjonsanalysen indikerte at fasettene til planmessighet samlet forklarer mer av variansen i lidenskap en bakgrunnsvariablene kjønn og alder. Totalt forklarte regresjonsmodellen i blokk to 40.8% av variansen i lidenskap.

Diskusjon

Studien hadde som hensikt å undersøke hvordan sammenhengen er mellom lidenskap for et tema, område eller ferdighet og personlighetstrekket planmessighet. Den teoretiske bakgrunnen til begrepene indikerer at de deler flere overlappende likhetstrekk, i tillegg er både lidenskap og planmessighet tett knyttet til høyt prestasjonsnivå.

Resultatet fra analysene fant støtte for de fleste hypotesene. Når lidenskap og fasettene ble undersøkt enkeltvis opp mot lidenskap, ble det funnet signifikante og moderate positive sammenhenger mellom lidenskap og planmessighetstrekket, samt mellom lidenskap og fasettene mestringstro og selvdisciplin. Videre ble det funnet en signifikant sterk positiv sammenheng mellom lidenskap og fasetten prestasjonsstreben.

Når fasettene ble undersøkt samlet og kontrollert for kjønn og alder ble derimot utfallet ulikt enn når de ble undersøkt enkeltvis. Det ble funnet en moderat positiv sammenheng mellom lidenskap og mestringstro, og en sterk positiv sammenheng mellom lidenskap og prestasjonsstreben. Sammenhengen mellom lidenskap og selvdisciplin falt bort når fasetten ble kontrollert for de øvrige fasettene som inngikk i analysen. Videre indikerte resultatet at forholdet mellom lidenskap og pliktroskap ikke blir tydelig før alle fasettene undersøkes samlet. Resultatet viste at sammenhengen mellom lidenskap og pliktroskap her har en signifikant og sterk negativ sammenheng. Det ble ikke funnet signifikante sammenhenger mellom lidenskap og fasettene orden og betenksomhet, verken når de ble undersøkt enkeltvis opp mot lidenskap, eller når de ble undersøkt samlet med de andre fasettene. Totalt viser resultatet at fasettene samlet forklarer en betydelig større del av variansen i lidenskap, sammenlignet med bakgrunnvariablene kjønn og alder isolert.

Videre i kapittelet vil studiens resultater bli diskutert i lys av problemstilling, eksisterende litteratur og funn fra tidligere studier som har undersøkt lignende tema. Deretter presenteres metodiske avveininger og begrensninger. Avslutningsvis presenteres studiens styrker og nytteverdi, samt forslag til videre forskning.

Hvordan er sammenhengen mellom lidenskap for et område, tema eller ferdighet og personlighetstrekket planmessighet?

Lidenskap, prestasjonsstreben og mestringstro. Det ble som forventet funnet positive sammenhenger mellom lidenskap og fasettene prestasjonsstreben og mestringstro. Disse resultatene var tydelige både når fasettene ble undersøkt enkeltvis opp mot lidenskap, og når de ble undersøkt samlet opp mot lidenskap. Resultatet kan indikere at disse fasettene kan stimulere tilbøyeligheten for å engasjere seg i, samt bruke mye tid og ressurser på området, temaet eller ferdigheten individet har en lidenskap for (Vallerand, 2008). Det kan på bakgrunn

av dette tenkes at de positive egenskapene lidenskap fasiliterer, som pågangsmot, motivasjon, energi og arbeidskapasitet vil kunne styrkes om de med høy grad av lidenskap også skårer høyt på de to nevnte fasettene (Curran et al., 2015).

Én forklaring på de positive sammenhengene mellom lidenskap og prestasjonsstreben og mestringsstro kan ligge i at skjemaet som ble brukt for å måle lidenskap i studien er utviklet med utgangspunkt i Jachimowicz' syn på begrepet (Sigmundsson et al., 2020a). Jachimowicz mener blant annet at hvorvidt individet føler det har tilstrekkelig med lidenskap påvirker hvor mye tid og ressurser som legges i det lidenskapelige området, temaet eller ferdigheten (Perrewé et al., 2014). Dette synet deler likhetstrekk med fasetten mestringsstro defineres (tro på å mestre oppgaver med de egenskapene man har), noe som kan være en forklaring på hvorfor det ble funnet en positiv sammenheng mellom lidenskap og denne fasetten (Bandura, 1997; Johnson, 2009). Resultatet kan indikere at høy skåre på mestringsstro vil kunne styrke individets følelse om at det har nok lidenskap, som igjen vil påvirke hvor mye ressurser som legges i det aktuelle domenet.

Videre vektlegger Jachimowicz viktigheten av fordypning (immersion), en prosess han mener er en konsekvens som oppstår som følge av lidenskap (Jachimowicz et al., 2018). Fordypning fostrer dyp mental involvering, som Jachimowicz mener er en konsekvens av økt fokus og konsentrasjon innen det lidenskapelige området, temaet eller ferdigheten (Jachimowicz et al., 2018). Fordypning bidrar videre til økt dedikasjon og energi knyttet til lidenskapen (Ho et al., 2011). Etersom prestasjonsstreben er knyttet til egenskaper som økt fokus og tilbøyeligheten for å holde seg på sin valgte vei, kan det være at høy skåre på denne fasetten vil kunne stimulere økt grad av fordypning (Johnson, 2009). Videre kan det tenkes at de øvrige egenskapene knyttet til prestasjonsstreben, som drive og målrettet atferd, ytterligere vil kunne forsterke fordypning innen området, temaet eller ferdigheten individet har en lidenskap for.

Jachimowicz trekker videre fram den sentrale rollen affekt har i relasjon til lidenskap, og at dette er avgjørende for hvorvidt individet velger å bruke mye tid og ressurser på et område, tema eller ferdighet det har en lidenskap for (Jachimowicz et al., 2018). Høy skåre på planmessighet har positiv sammenheng med positiv affekt (Roberts et al., 2009). På bakgrunn av de positive sammenhengene mellom lidenskap og prestasjonsstreben og mestringsstro kan det være at disse fasettene vil kunne bidra med ytterligere positiv affekt knyttet til deltakelse innen det lidenskapelige domenet.

Lidenskap og pliktetroskap. Resultatet indikerte videre at det ble funnet delvis støtte for hypotesen som antok at sammenhengene mellom lidenskap og fasetten pliktetroskap ville være

negativ. Denne sammenhengen ble derimot ikke tydelig før fasettene ble undersøkt samlet opp mot lidenskap. Resultatet antyder at det er kun når man har høy skåre på prestasjonsstreben og mestringstro at det å ha høy skåre på plikttroskap har en negativ sammenheng med lidenskap. Dette kan indikere at tilbøyeligheten for å bruke tid og ressurser på det lidenskapelige domenet vil kunne reduseres om individer med høyt grad av prestasjonsstreben og mestringstro i tillegg har høy grad av plikttroskap. En lavere skåre på prestasjonsstreben og mestringstro kan med større sannsynlighet føre til at plikttroskap i mindre grad vil ha en negativ sammenheng med lidenskap.

På bakgrunn av resultatet kan dette indikere at en høy skåre på plikttroskap vil ha en negativ sammenheng med prosesser som fordypning, motivasjon og positiv affekt (Curran et al., 2015; Mageau & Vallerand, 2007). Resultatet kan videre indikere at tilbøyeligheten for å følge regler og normer, som er egenskaper knyttet til plikttroskap, vil redusere tilbøyeligheten for å bruke mye tid, energi og ressurser innen et lidenskapelig område, tema eller ferdighet.

Lidenskap og planmessighet. Totalt sett ble det funnet støtte for hypotesen som antok at det ville være en positiv sammenheng mellom lidenskap og det overordnede planmessighetstrekket. Dette resultatet var tydelig både når hovedtrekket ble undersøkt enkeltvis mot lidenskap, og når alle fasettene ble undersøkt samlet mot lidenskap. Etersom skårene på hver enkelt fasett utgjør den totale planmessighetsskåren, kan det argumenteres for at planmessighet totalt forklarer en stor del av variansen i lidenskap, sammenlignet med bakgrunnsvariablene kjønn og alder isolert. På tross av at planmessighet forklarer en betydelig del av variansen i lidenskap, antyder resultatet at det også vil være andre faktorer som kan forklare varians i lidenskap. Dette underbygges av studien til Sigmundsson et al. (2020b), hvor resultatet viste at en del av variansen i lidenskap kan forklares av faktorer som drive (grit) og tankesett (mindset).

Betraktninger rundt funn. På den andre siden understreker funnene fra analysen viktigheten av å undersøke planmessighet på fasettnivå, da det fra resultatene er tydelig at det er enkelte fasetter som i større grad har en direkte sammenheng med lidenskap enn andre. Når selvdisciplin undersøkes enkeltvis opp mot lidenskap indikerer resultatet at det foreligger en signifikant sammenheng. Dette gir derimot et lite realistisk bilde av den reelle sammenhengen som måtte foreligge, da individer sjelden har høy skåre på kun én fasett innen et hovedtrekk. Fasettene fungerer ikke uavhengig fra hverandre, da alle måler og er knyttet opp mot det samme konstruktet, planmessighet. Fasettene bør derfor undersøkes samlet for å få hele bildet av sammenhengen mellom lidenskap og planmessighet. Dette kan være en forklaring for hvorfor sammenhengen mellom lidenskap og selvdisciplin faller bort når fasetten undersøkes

samlet med de øvrige fasettene opp mot lidenskap. Selv om det ikke ble funnet signifikante sammenhenger mellom lidenskap og selvdisiplin, betenksomhet og orden når de ble undersøkt samlet, betyr ikke dette at de med lidenskap *ikke* kan ha høye skårer på disse fasettene. Det resultatet forteller er derimot at det ikke er alle fasettene som har en direkte sammenheng med lidenskap.

Bakgrunnsvariabler. Resultatet fra analysen viste at kjønn har en positiv sammenheng med lidenskap, både når variabelen undersøkes enkeltvis, og når den kontrolleres for alder. Dette indikerer at menn skårer høyere på lidenskap enn kvinner. Resultatet underbygges av studien til Sigmundsson et.al hvor analysen fant en signifikant kjønnsforskjell hva gjelder lidenskap, i favør menn (Sigmundsson et al., 2020b). Derimot skårer kvinner signifikant høyere enn menn på fasettene orden, betenksomhet og plikt troskap, når de undersøkes enkeltvis. Det kan tenkes at dette er et resultat av at utvalget bestod av et flertall kvinner. Videre ble det funnet en positiv sammenheng mellom alder og mestringsstro, som indikerer at eldre respondenter skårer noe høyere på denne fasetten sammenlignet med yngre respondenter. Dette kan til en viss grad tenkes å være en konsekvens av at planmessighet er positivt korrelert med alder (Robins et al., 2001).

Når alle fasetter og bakgrunnsvariabler samlet blir undersøkt opp mot lidenskap, viser ingen bakgrunnsvariabler signifikante sammenhenger med lidenskap. Videre forklarer bakgrunnsvariablene isolert en svært liten del av variansen i lidenskap, som underbygger at sammenhengen mellom lidenskap og planmessighet er sterk.

Sammenligning med tidligere studier. To studier har tidligere undersøkt sammenhengen mellom planmessighet og lidenskap spesifikt. For å måle lidenskap har disse studiene brukt et skjema med hensikt å måle harmonisk og tvangspreget lidenskap, utviklet av Robert Vallerand (Vallerand et al., 2003). Den ene studien, gjennomført av Balon et.al (2013) undersøkte alle de fem hovedtrekkene i femfaktormodellen opp mot lidenskap enkeltvis. Her ble det funnet en positiv sammenheng mellom planmessighet og harmonisk lidenskap, og ingen sammenheng mellom planmessighet og tvangspreget lidenskap. I den andre studien, gjort av Dalpé et.al (2019), ble alle de fem hovedtrekkene og underfasetter undersøkt enkeltvis opp mot lidenskap. Planmessighet og alle underfasettene hadde en positiv sammenheng med harmonisk lidenskap, men en negativ sammenheng med tvangspreget lidenskap. Studien til Dalpé et.al undersøkte også sammenhengen mellom det overordnede planmessighetstrekket og lidenskap ved å inkludere positiv affekt som medierende effekt.

Det er derimot noe problematisk å sammenligne resultatene fra de to studiene med resultatet fra denne studien. En årsak til dette er at studiene til Dalpé et.al og Balon et.al har

benyttet et skjema med hensikt å måle harmonisk og tvangspreget lidenskap. Skjemaet er utviklet av Robert Vallerand med utgangspunkt i hans dualistiske modell for lidenskap (Vallerand et al., 2003). I følge den dualistiske modellen er harmonisk og tvangspreget lidenskap et resultat av internalisering, prosessen hvor individet gjør lidenskapen til en del av selvet (Vallerand, 2015, s. 43). Internaliseringen kan skje på to måter; autonomt, som fører til en harmonisk lidenskap, og kontrollert som fører til en tvangspreget lidenskap (Vallerand, 2015, s. 103). Skjemaet benyttet i denne studien baserer seg derimot på Jachimowicz syn på lidenskap, som står i kontrast til hvordan Vallerand betrakter og definerer begrepet.

Jachimowicz mener, i motsetning til Vallerand, at opplevelsen individet har med sin lidenskap styres av hvorvidt man oppnår det man ønsker med sin lidenskap, snarere enn absolutt nivå av harmonisk og tvangspreget lidenskap (Wilson et al., 1989). Skjemaet i denne studien har som hensikt å måle grad av lidenskap for et område, tema eller ferdighet, og ikke harmonisk og tvangspreget lidenskap (Sigmundsson et al., 2020a). Det kan på bakgrunn av dette være at det ulike resultatet mellom studiene til Dalpé et.al og Balon et.al sammenlignet med resultatet i denne studien skyldes at de to skjemaene måler ulike former for lidenskap. Ettersom Vallerand sitt skjema er det klart mest brukte målet på lidenskap, antyder disse resultatene at det finnes ulike former for lidenskap utover harmonisk og tvangspreget. Dette bidrar i så tilfelle å understreke viktigheten av å utfordre det mer etablerte synet på lidenskap, teoretisert av Vallerand, som lenge har være dominerende innen temaet.

Planmessighet, lidenskap og prestasjonsnivå. Et av kjennetegnene ved mennesker som presterer på høyt nivå innen ulike domener, er at de har en lidenskap for det de holder på med og høy skåre på planmessighet (Bakker, Demerouti & Brummelhuis, 2012; Mageau & Vallerand, 2007; Vallerand, 2015, s. 258; Witt, 2002). På bakgrunn av dette vil lidenskap og planmessighet sannsynligvis være en fordel, om ikke nødvendig, for å nå et høyt prestasjonsnivå. Ettersom de sterkeste positive sammenhengene ble funnet mellom lidenskap og fasettene prestasjonsstreben og mestringstro, kan det være at egenskaper knyttet til disse fasettene vil være positive for å nå et høyt prestasjonsnivå. Den noe svakere sammenheng mellom selvdisciplin og lidenskap, kan indikere at denne fasetten i mindre grad vil ha betydning relatert til prestasjonsnivå. Selv om lidenskap i seg selv antas å være en sterk drivkraft bak å kunne bruke mye tid og ressurser på et område, tema eller ferdighet kan det argumenteres for, basert på resultatet fra analysene, at fasettene mestringstro og prestasjonsstreben vil kunne være positivt forsterkende på disse prosessene (Vallerand, 2015, s. 258). På bakgrunn av dette kan det tenkes at de med en høy grad av lidenskap, som i tillegg

har høy skåre på prestasjonsstreben og mestringstro vil ha bedre forutsetninger for å prestere høyt, sammenlignet med de med en lavere skåre på lidenskap og de to fasettene.

På den andre siden indikerte resultatet at det foreligger en negativ sammenheng mellom fasetten plikttroskap og lidenskap, på bakgrunn av dette kan det være at en høy skåre på denne fasetten ikke er en fordel for å nå et høyt prestasjonsnivå. Plikttroskap er knyttet til tilbøyeligheten for å følge regler og normer, og dette kan være en forklaring på hvorfor plikttroskap potensielt kan være negativt i relasjon til prestasjonsnivå (Johnson, 2009). For å kunne prestere høyt, kreves det mye tid og ressurser (Ericsson, 2006, s. 685). En konsekvens av dette kan være at andre områder utover det lidenskapelige blir nedprioritert, deriblant familie og venner (Carter et al., 2016). Utenforstående vil kunne tolke dette som et brudd med samfunnets normer, og en utradisjonell måte å leve livet på. Det kan derfor tenkes at de med høy grad av plikttroskap i mindre grad vil være tilbøyelige for å opptre på en måte som andre mener er ukonvensjonelt og utradisjonelt.

Metodiske begrensninger

Utvalg. På bakgrunn av at det ikke ble lagt noen restriksjoner på hvem som kunne besvare spørreskjemaet, vil den totale populasjonen som kunne deltatt være svært stor. Videre var utvalget som besvarte spørreskjemaet relativt ungt og homogent. Aldersspennet gikk fra 16-74 år, men de fleste lå rundt gjennomsnittet på 29.9 år. Dette kan til en viss grad ha påvirket resultatet, korrelasjonsanalysen indikerte blant annet at alder var positivt korrelert med fasetten mestringstro. Videre svarer 169 av 228 respondenter at de har en bachelor, master eller doktorgrad, dette utgjør 74.1% av det totale utvalget. Dette kan ha påvirket resultatet da studier viser at de som presterer høyt innen akademia i gjennomsnitt har høyere skåre på planmessighet (Andersen et al., 2020; Nettle & Robins, 2007). Utvalget bestod videre av 169 kvinner mot 59 menn, som er en betydelig overvekt av kvinner. Korrelasjonsanalysen indikerte at kvinner skårer signifikant høyere på tre ulike fasetter, derimot skårer menn høyere på lidenskap. Dette kan i tillegg til de øvrige faktorene ha påvirket utfallet av analysen.

Rekruttering. Det kan videre tenkes at det forelå noen begrensninger relatert til hvordan respondentene ble rekruttert. Noe rekruttering ble gjort på campus, hvor flertallet er relativt unge studenter, som kan være en forklaring på det relativt unge utvalget. Den øvrige rekrutteringen ble gjort gjennom sosiale media, ved å ta i bruk eget nettverk. Da de fleste i dette nettverket er rundt min egen alder (26), kan dette være en ytterligere forklaring for hvorfor utvalget er relativt ungt. Rekrutteringsmetoden kan også være en forklaring på

hvorfor en overvekt på utvalget hadde en høyere grad, da en stor del av eget nettverk har tatt eller tar en høyere utdanning.

IPIP-NEO300. Det var noe usikkerhet knyttet til bruk av IPIP-NEO300, særlig på bakgrunn av at de psykometriske egenskapene til instrumentet ikke tidligere er blitt undersøkt på et norsk utvalg. Det ble først vurdert å anvende det godt utprøvde instrumentet NEO-PI-R3, men dette lot seg ikke gjøre grunnet rettighetsbetingelser og økonomiske begrensninger. Ettersom det var nødvendig med et instrument som måler planmessighet på fasettnivå, ble det besluttet å bruke IPIP-NEO300. Det ble i forkant av distribusjon gjennomført en uformell pilotundersøkelse (N=5) for å få indikasjoner på om testen ville fungere godt. På bakgrunn av at tilbakemeldingene fra pilotundersøkelsen var gode, ble det vurdert som relativt trygt å gå videre med å bruke IPIP-NEO300. Det skal derimot understrekes at det optimalt sett burde blitt gjennomført en større pilotundersøkelse, men dette var ikke mulig grunnet begrenset med tid og ressurser.

Etter datainnsamling forelå det svært få manglende responser fra spørsmål som inngikk under IPIP-NEO300, og instrumentet viste svært god indre konsistens. Dette indikerer at instrumentet fungerte godt på det totale utvalget (N=228). De psykometriske egenskapene til IPIP-NEO300 er også blitt undersøkt på den engelske versjonen, med svært gode resultater (Maples et al., 2014). Ytterligere studier bør likevel gjennomføres med den norske versjonen, for å bekrefte disse resultatene.

Skjema for lidenskap. En studie gjort av Sigmundsson, Haga og Hermundsdottir (Sigmundsson et al., 2020a) har undersøkt de psykometriske egenskapene til skjemaet som ble brukt for å måle lidenskap. Studien ble gjort på et norsk utvalg, med den norske versjonen av skjemaet. Resultatet indikerte god validitet og reliabilitet for instrumentet. Dette ble ytterligere bekreftet i resultatet fra denne studien, med svært få manglende responser og svært god indre konsistens. Instrumentet er likevel relativt nytt, og egenskapene bør testes på større og mer varierte utvalg for og ytterligere bekrefte resultatene fra studien til Sigmundsson, Haga og Hermundsdottir (2020a).

Design. Studien har et kryss-seksjonelt design, da deltakerne kun besvarte spørreskjemaet på ett tidspunkt og ikke ble fulgt over tid. Ettersom det er svært få studier som tidligere har undersøkt studiens tema, ble det konkludert med at dette designet ville være tilstrekkelig for å besvare problemstillingen. Det er derimot noen begrensninger knyttet til bruk av kryss-seksjonelle design i studier. En begrensning er at designet ikke er ideelt for å kartlegge kausale forhold mellom fenomener man undersøker (Nardi, 2014, s. 127). For å kunne gjøre dette bør det optimalt sett bli benyttet langsgående design hvor deltakerne blir

fulgt over flere år, og testet på ulike tidspunkt. I tillegg bør det foreligge sterke teoretiske argument for å fastslå kausalitet mellom fenomener man undersøker (Nardi, 2014, s. 127)

Det kan derimot i teorien tenkes at planmessighet i større grad kan predikere lidenskap, enn omvendt. Et argument for dette kan ligge i at en betydelig del av variansen i planmessighet skyldes gener (Jang et al., 1996; Luciano et al., 2006). Trekket vil derfor i moderat grad være forutbestemt, samt være mindre avhengig av ytre faktorer for å utvikle seg. Dette er derimot ikke nødvendigvis tilfellet hva gjelder lidenskap. Basert på det teoretiske grunnlaget bak begrepet, vil lidenskap kun utvikle seg i samspillet mellom individ og et spesifikt område, tema eller ferdighet, og er grunnet dette i større grad enn planmessighet avhengig av kontekstuelle faktorer for å utvikle seg (Balon et al., 2013). Grunnet den genetiske komponenten i planmessighet holder trekket seg relativt stabilt gjennom livsløpet, noe som kan tenkes og ikke være tilfellet ved lidenskap (Kandler et al., 2014, s. 232). På bakgrunn av dette kan det være at planmessighet «kommer først», og i større grad ha en prediktiv effekt på lidenskap enn omvendt. Det må derimot understrekes at dette ikke kan fastslås på bakgrunn av denne studiens design.

Generalisering. Det er i hovedsak to årsaker til at det vil være problematisk å argumentere for en generalisering av funnene i denne studien. Den første årsaken knyttes til utvalget. Med tanke på den totale populasjonen som potensielt kunne ha besvart spørreskjemaet, er utvalget lite. Videre er utvalget relativt homogent, særlig i henhold til alder, det vil derfor være vanskelig å vite om resultatene ville blitt de samme hvis spørreskjemaet ble anvendt på et større og mer variert utvalg. Studien baserer seg også på norske data. Det er til nå ingen kjente publiserte studier som har undersøkt problemstillingen i denne studien på et norsk utvalg tidligere. Publiserte studier som har undersøkt samme tema baserer seg på engelske data og ulike måleinstrument. Det kan tenkes at det finnes kulturelle forskjeller i både lidenskap og planmessighet, noe som vil gjøre det problematisk å generalisere funnene fra analysen utover utvalget som er rekruttert i denne studien.

Den andre årsaken er målene som er brukt i studien. Det vil alltid være en debatt om hvilke instrument som er «best» for å måle planmessighet og lidenskap for et område, tema eller ferdighet. Testen brukt for å måle planmessighet i spørreskjemaet, er basert på femfaktormodellen innen trekkperspektivet. Femfaktormodellen er blitt brukt som utgangspunkt for noen av de mest brukte målene på personlighet, men det eksisterer fortsatt en debatt omkring hva som regnes som den beste tilnærmingen for å måle personlighet. Videre er skjemaet for lidenskap relativt nytt, og har derfor ikke inngått i like mange publiserte studier som Vallerand sitt skjema for lidenskap. Det er usikkerhet om

instrumentene som inngår i studien måler alle dimensjoner i lidenskap og planmessighet, noe som gjør det problematisk å generalisere funnene.

Studiens styrker og nytteverdi

Denne studien bidrar med et nytt og mer nyansert og realistisk bilde av sammenhengen mellom lidenskap og planmessighet. Dette gjør den blant annet ved å benytte et relativt nytt mål på lidenskap for et tema, område eller ferdighet, samt et omfattende mål på planmessighet som gjør det mulig å undersøke trekket på fasettnivå. Tidligere studier som har brukt et mer etablert mål på lidenskap med den hensikt å måle harmonisk og tvangspreget lidenskap gir ulike resultat enn hva som fremgår i denne studien (se: Balon et al., 2013; Dalpé et al., 2019). Dette gjør at studien bidrar til å utfordre det mer etablerte synet på lidenskap som omhandler harmonisk og tvangspreget lidenskap.

Videre får man i denne studien et mer nyansert bilde av sammenhengen mellom lidenskap og planmessighet ettersom trekket måles på fasettnivå. Personlighet er et komplekst fenomen, og det er derfor en fordel å bruke mål som fanger flere nyanser i begrepet utover kun overordnede hovedtrekk. Dette underbygges av resultatet i denne studien, hvor det er tydelig at det kun er enkelte fasetter som har en signifikant sammenheng med lidenskap. Hadde det blitt brukt et instrument som kun målte det overordnede planmessighetstrekket uten underfasetter, ville man ikke fått muligheten til å fange opp disse nyansene. Studien gir videre et mer realistisk bilde av sammenhenger, sammenlignet med tidligere studier. Dette gjør den ved å benytte en analysemetode som gjør det mulig å undersøke alle fasettene samlet opp mot lidenskap. Dette gir mer realistiske resultat da fasetter ikke fungerer som uavhengige konstrukt, og det vil derfor være mindre naturlig å undersøke de enkeltvis.

På bakgrunn av at både lidenskap og planmessighet er tett knyttet til prestasjonsnivå, bidrar denne studien med mer kunnskap om sammenhengen mellom fenomen som har en betydning for å prestere høyt (Duckworth et al., 2012; Mageau & Vallerand, 2007). Studien gir videre indikasjon på at det kan være enkelte fasetter som har større betydning for prestasjonsnivå enn andre, grunnet disse fasettenes sammenheng med lidenskap. Resultatet gir informasjon om hvilke egenskaper som vil kunne være fordelaktig å utvikle fra tidlig alder, hvis målet er å prestere høyt. Dette gjelder særlig egenskaper som pågangsmot, motivasjon og mestringstro.

I tillegg til at studien bidrar med ny teoretisk kunnskap, vil også resultatet kunne ha praktiske implikasjoner over en rekke ulike områder og kontekster. Særlig vil kunnskap om de positive egenskapene som knyttes til høy grad av lidenskap og fasettene prestasjonsstreben og mestringstro være sentralt. Innen en akademisk kontekst vil kunnskap blant lærere om de

positive effektene og sammenhengene mellom lidenskap og prestasjonsstreben og mestringstro kunne være en fordel. Lærere med kjennskap til temaet vil kunne ha bedre forutsetninger for å vite hvilke egenskaper som bør styrkes hos elever, som igjen kan føre til at disse elevene presterer bedre, for eksempel i form av bedre karakterer. Videre vil lærere med denne kunnskapen også kunne bidra til at enkeltelever som kanskje ikke fungerer så godt innen en akademisk kontekst vil få en bedre skolehverdag. Dette kan de gjøre ved å kartlegge hvorvidt det er noen områder eleven har en spesiell interesse for, eller som han liker å holde på med. Ved å finne et spesifikt område en elev liker øker man sannsynligheten for at eleven føler på mer motivasjon, mestring og positiv affekt ved å engasjere seg i dette området (Curran et al., 2015). Dette kan igjen føre til at færre elever faller ut av skolen grunnet at de ikke føler de mestrer skole, eller mangler motivasjon innen en akademisk kontekst.

Videre vil mer kunnskap om hvilke faktorer som er viktig for å nå mål og et høyt prestasjonsnivå kunne være en fordel for ledere som ønsker å utvikle sin bedrift, få ansatte til å trives bedre, samt levere bedre resultater. Eksempelvis kan det gjennomføres kurs hvor det fokuseres på å styrke positive egenskaper knyttet til lidenskap, mestringstro og prestasjonsstreben, deriblant motivasjon, mestringstro og pågangsmot. Økt grad av disse egenskapene blant ansatte på en arbeidsplass vil kunne resultere i at de trives bedre på jobb, er mer motiverte og jobber mer målrettet og effektivt (Barrick & Mount, 1993; Curran et al., 2015). I rekruttering av nye ansatte vil det også kunne være en fordel å kartlegge grad av lidenskap, prestasjonsstreben og mestringstro, da mennesker med høy skåre på disse begrepene vil ha større tilbøyelighet for å prestere høyt, samt ha høy arbeidskapasitet og motivasjon for sitt arbeid (Johnson, 2009; Langford, 2003).

Innen domener som for eksempel sport og musikk vil resultatene fra studien gi trenere og mentorer bedre forutsetninger for å vite hvilke egenskaper de bør fokusere på for at utøvere skal fortsette å utvikle sine ferdigheter, samt hva som kreves for å nå et høyt prestasjonsnivå. Trenere kan særlig fokusere på at utøveren utvikler et affektivt forhold til sitt domene, og at de føler sterk forpliktelse til det. Dette vil øke sannsynligheten for at utøveren vil investere mye tid og ressurser, gjerne over flere år, for å nå sine mål og et høyt prestasjonsnivå (Jachimowicz et al., 2018; Vallerand, 2010, s. 100).

Studien bidrar til at dette området i psykologien fortsetter å utvikle seg. For å drive forskningen innen studiens tema framover er det sentralt å utfordre det mer etablerte synet på lidenskap som har vært fram til nå. Denne studien er et viktig bidrag til økt kunnskap og fokus innen forskning på både lidenskap og planmessighet.

Videre forskning

I fremtidig forskning vil det være en fordel å undersøke lignende problemstillinger på større og mer varierte utvalg. Dette vil gi kunnskap om funnene er replikerbare utover utvalget som ble benyttet i denne studien, samt gi bedre forutsetninger for en generalisering av funnene. Større og mer varierte utvalg gir også bedre forutsetninger for å undersøke kjønn- og aldersforskjeller opp mot lidenskap og fasetter til planmessighet. Utover større utvalg vil det også være interessant å teste mer spesifikke utvalg og sammenligne disse resultatene med en normalbefolkning. Disse utvalgene kan for eksempel være utøvere som presterer på høyt nivå innen ulike områder som sport og akademia. Dette vil potensielt bidra med ytterligere empirisk evidens på hvorvidt disse spesifikke utvalgene rapporterer om signifikant høyere grad av lidenskap og planmessighet, sammenlignet med en normalbefolkning.

For å undersøke kausalitet og den eventuelle prediktive effekten planmessighet kan på lidenskap bør det videre gjennomføres mer langsgående studier hvor deltakerne følges over flere år, og blir målt på flere tidspunkt. Dette gir også muligheten for å undersøke om det er enkelte fasetter ved planmessighet som eventuelt har en større prediktiv effekt på lidenskap enn andre.

Videre vil det være en fordel å inkludere flere variabler utover lidenskap og planmessighet. Dette kan blant annet være flere personlighetstrekk, dette åpner for å undersøke sammenhengen mellom lidenskap og personlighet på et bredere nivå. I tillegg kan det også inkluderes variabler som er tett knyttet til prestasjonsnivå. Dette kan for eksempel være variabler som drive og tankesett. Dette vil gi ytterligere kunnskap om sammenhengen mellom faktorer som kan knyttes til flere av de samme utfallene, deriblant økt motivasjon, måloppnåelse og høyt prestasjonsnivå. For å undersøke om det er faktorer som kan påvirke sammenhengen mellom lidenskap og planmessighet vil det i videre forskning være interessant å bruke analysemetoder som gjør det mulig å inkludere medierende effekter, som for eksempel positiv affekt.

Konklusjon

Formålet med denne studien var å undersøke sammenhengen mellom lidenskap for et tema, område eller ferdighet og personlighetstrekket planmessighet. Resultatet fra analysene fant støtte for de fleste hypotesene. Det ble funnet positive sammenhenger mellom lidenskap og fasettene prestasjonsstreben, mestringstro og til dels selvdisiplin. Det ble derimot funnet en negativ sammenheng mellom lidenskap og fasetten plikttroskap. Resultatet kan blant annet indikere at prestasjonsstreben og mestringstro kan øke tilbøyeligheten for å bruke mye tid og ressurser på en lidenskap, hvor plikttroskap vil kunne redusere denne tilbøyeligheten. Det ble ikke funnet signifikante sammenhenger mellom lidenskap og fasettene orden og betenksomhet. Totalt viser resultatet at fasettene samlet forklarer en stor del av variansen i lidenskap, sammenlignet med bakgrunnsvariablene kjønn og alder isolert.

Studien bidrar med et viktig teoretisk bidrag innen et lite studert tema i psykologien ved å tilby et helhetlig og detaljert bilde av sammenhengen mellom lidenskap og planmessighet. Dette gjør den blant annet ved å benytte et nytt mål på lidenskap, samt analysemetoder som gjør det mulig å undersøke alle fasettene samlet opp mot lidenskap.

I tillegg bidrar studien til å utfordre det mer etablerte synet på lidenskap som har eksistert de siste årene ved å ta utgangspunkt i alternative teoretisk rammeverk for hvordan begrepet kan forstås. Dette underbygges av ulike resultat mellom denne studien og tidligere studier som har basert seg på andre rammeverk. Studiens resultater kan også ha praktiske implikasjoner innen ulike områder som akademia, karriere og sport.

Studien bidrar til mer informasjon om sammenhengen mellom faktorer som er knyttet til høyt prestasjonsnivå, noe som forhåpentligvis kan føre til mer kunnskap, forskning og utvikling av teori innen temaet.

Referanser

- Andersen, S. C., Gensowski, M., Ludeke, S. G. & John, O. P. (2020). A stable relationship between personality and academic performance from childhood through adolescence. An original study and replication in hundred-thousand-person samples. *Journal of Personality*, *In press*. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/jopy.12538>
- Bakker, A. B., Demerouti, E. & Brummelhuis, L. L. (2012). Work engagement, performance, and active learning: The role of conscientiousness. *Journal of Vocational Behaviour*, *80*(2), 555-564. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jvb.2011.08.008>
- Balon, S., Lecoq, J. & Rimé, B. (2013). Passion and personality: Is passionate behaviour a function of personality? *European Review of Applied Psychology*, *63*(1), 59-65. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.erap.2012.06.001>
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W.H Freeman.
- Barrick, M. R. & Mount, M. K. (1993). Autonomy as a moderator of the relationships between the Big Five personality dimensions and job performance. *Journal of Applied Psychology*, *78*(1). <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/0021-9010.78.1.111>
- Barrick, M. R., Mount, M. K. & Judge, T. A. (2001). Personality and performance at the beginning of the new millennium: What do we know and where do we go next? *International Journal of Selection and assessment*, *9*(1-2), 9-30. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/1468-2389.00160>
- Bloom, B. S. (1964). *Stability and change in human characteristics* (3. utg.). University of Michigan: Wiley.
- Campell, L. A. J. & Malcolm, K. T. (2007). The importance of conscientiousness in adolescent interpersonal relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *33*(3), 368-383. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/0146167206296104>
- Carter, N. T., Guan, L., Maples, J. L., Williamson, R. L. & Miller, J. D. (2016). The downsides of extreme conscientiousness for psychological well-being: The role of obsessive compulsive tendencies. *Journal of Personality*, *84*(4), 510-522. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/jopy.12177>
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2011). *Research methods in education* (7. utg.). New York: Routledge.
- Costa, P. T. & McCrae, R. R. (1992a). Four ways five factors are basic. *Personality and Individual Differences*, *13*(6), 653-665. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/0191-8869\(92\)90236-I](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/0191-8869(92)90236-I)

- Costa, P. T. & McCrae, R. R. (1992b). *Neo personality inventory-revised (NEO-PI-R)*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Costa, P. T. & McCrae, R. R. (1995). Domains and facets: Hierarchical personality assessment using the Revised NEO Personality Inventory. *Journal of personality assessment*, 64(1), 21-50. https://doi.org/https://doi.org/10.1207/s15327752jpa6401_2
- Costa, P. T., McCrae, R. R. & Kay, G. G. (1995). Persons, places, and personality: Career assessment using the Revised NEO Personality Inventory. *Journal of Career Assessment*, 3(2), 123-139. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/106907279500300202>
- Crocker, J. & Park, L. E. (2004). The costly pursuit of self-esteem. *Psychological bulletin*, 130(3), 392-414. <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/0033-2909.130.3.392>
- Cronbach, L. J. & Meehl, P. E. (1955). Construct calidity in psychological tests. *Psychological Bulletin*, 52(1955), 281-302. <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/h0040957>
- Cruce, S. E., Pashak, T. J., Handal, P. J., Munz, D. C. & Gfeller, J. D. (2012). Conscientious perfectionism, self-evaluative perfectionism, and the five-factor model of personality traits. *Personality and Individual Differences*, 53(3), 268-273. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.03.013>
- Curran, T., Hill, A. P., Appleton, P. R., Vallerand, R. J. & Standage, M. (2015). The psychology of passion: A meta-analytical review of a decade of research on intrapersonal outcomes. *Motivation and Emotion*, 39(5), 631-655. <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s11031-015-9503-0>
- Dalpé, J., Demers, M., Verner-Filion, J. & Vallerand, R. J. (2019). From personality to passion: The role of the Big Five factors. *Personality and Individual Differences*, 138, 280-285. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.10.021>
- Duckworth, A. L., Kirby, T. A., Tsukayama, E., Berstein, H. & Ericsson, K. A. (2011). Deliberate practice spells success: Why grittier competitors triumph at the National Spelling Bee. *Social psychological and personality science*, 2(2), 174-181. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/1948550610385872>
- Duckworth, A. L., Peterson, C., Matthews, M. D. & Kelly, D. R. (2007). Grit: perseverance and passion for long-term goals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92(6), 1087. <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/0022-3514.92.6.1087>

- Duckworth, A. L., Weir, D. R., Tsukayama, E. & Kwok, D. (2012). Who does well in life? Conscientious adults excel in both objective and subjective success. *Frontiers in psychology*, 3, 356. <https://doi.org/https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00356>
- Dweck, C. S. (2012). Mindsets and human nature: Promoting change in the Middle East, the schoolyard, the racial divide, and willpower. *American psychologist*, 67(8). <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/a0029783>
- Eisenberg, N., Duckworth, A. L., Spinrad, T. L. & Valiente, C. (2014). Conscientiousness: Origins in childhood? *Developmental Psychology*, 50(5), 1331. <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/a0030977>
- Ericsson, K. A. (2006). The influence of experience and deliberate practice on the development of superior expert performance. *The Cambridge handbook of expertise and expert performance*, 38, 685-705. <https://doi.org/10.1017/cbo9780511816796.038>
- Field, A. P., Miles, J. & Field, Z. (2012). *Discovering statistics using R/Andy Field, Jeremy Miles, Zoë Field. I: London; Thousand Oaks, Calif.: Sage.*
- Goldberg, L. R. (1981). Language and individual differences: The search for universals in personality lexicons. I L. Wheeler (Red.), *Review of personality and social psychology* (bd. 2, s. 441-165). Beverly Hills, CA: Sage.
- Goldberg, L. R. (1999). A broad-bandwidth, public domain, personality inventory measuring the lower-level facets of several five-factor models. *Personality psychology in Europe*, 7(1), 7-28.
- Guay, F., Mageau, G. A. & Vallerand, R. J. (2003). On the hierarchical structure of self-determined motivation: A test of top-down, bottom-up, reciprocal, and horizontal effects. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(8), 992-1004. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/0146167203253297>
- Helson, R. & Wink, P. (1992). Personality change in women from the early 40s to the early 50s. *Psychology and Aging*, 7(1), 46-55. <https://doi.org/doi:10.1037/0882-7974.7.1.46>
- Ho, V. T., Wong, S. S. & Lee, C. H. (2011). A tale of passion: Linking job passion and cognitive engagement to employee work performance. *Journal of Management Studies*, 48(1), 26-47. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-6486.2009.00878.x>
- Jachimowicz, J. M., Wihler, A., Bailey, E. R. & Galinsky, A. D. (2018). Why grit requires perseverance and passion to positively predict performance. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 115(40), 9980-9985. <https://doi.org/10.1073/pnas.1803561115>

- Jang, K. L., Livesley, W. J. & Vernon, P. A. (1996). Heritability of the big five personality dimensions and their facets: a twin study. *Journal of Personality*, 64(3), 577-592. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1996.tb00522.x>
- John, O. P., Naumann, L. P. & Soto, C. J. (2008). Paradigm shift to the integrative big five trait taxonomy: History, measurement, and conceptual issues. I O. P. John, R. W. Robins & L. A. Pervins (Red.), *Handbook of personality: Theory and research* (3. utg., s. 114-158). New York: Guilford press.
- John, O. P. & Srivastava, S. (1999). The Big Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. *Handbook of personality: Theory and research*, 2(1999), 102-138. Hentet fra <https://books.google.no/books?id=iXMQq7wg-qkC&lpg=PA102&ots=uEe319iwda&dq=the%20big%20five%20trait%20taxonomy%3A%20History%2C%20Measurement%2C%20and%20theoretical%20perspectives&l&hl=no&pg=PA102#v=onepage&q=the%20big%20five%20trait%20taxonomy:%20History,%20Measurement,%20and%20theoretical%20perspectives&f=false>
- Johnson, J. A. (2009). Descriptions Used in IPIP-NEO Narrative Report. Hentet 3.3.2020 fra <http://www.personal.psu.edu/faculty/j/5/j5j/IPIPNEOdescriptions.html>
- Kandler, C., Zimmermann, J. & McAdams, D. P. (2014). Core and surface characteristics for the description and theory of personality differences and development. *European Journal of Personality*, 28(3), 231-243. <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/per.1952>
- Kewley, S. B. & Vickers, R. R. (1994). Associations between Major Domains of Personality and Health Behaviour. *Journal of Personality*, 62(3), 281-298. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1994.tb00298.x>
- Krueger, R. F., South, S., Johnson, W. & Iacono, W. (2008). The heritability of personality is not always 50%: Gene-environment interactions and correlations between personality and parenting. *Journal of Personality*, 76(6), 1485-1522. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2008.00529.x>
- Langford, P. H. (2003). A one-minute measure of the Big Five? Evaluating and abridging Shafer's (1999a) Big Five markers. *Personality and Individual Differences*, 35(5), 1127-1140. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(02\)00323-9](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00323-9)
- Lee, D.-g., Kelly, K. R. & Edwards, J. K. (2006). A closer look at the relationships among trait procrastination, neuroticism, and conscientiousness. *Personality and Individual Differences*, 40(1), 27-37. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.05.010>

- Luciano, M., Wainwright, M. A., Wright, M. J. & Martin, N. G. (2006). The heritability of conscientiousness facets and their relationship to IQ and academic achievement. *Personality and Individual Differences*, 40(6), 1189-1199.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.10.013>
- Mageau, G. A. & Vallerand, R. J. (2007). The moderating effect of passion on the relation between activity engagement and positive affect. *Motivation and Emotion*, 31(4), 312-321. <https://doi.org/10.1007/s11031-007-9071-z>
- Maples, J. L., Guan, L., Carter, N. T. & Miller, J. D. (2014). A test of the International Personality Item Pool representation of the Revised NEO Personality Inventory and development of a 120-item IPIP-based measure of the five-factor model. *Psychological assessment*, 26(4), 1070.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1037/pas0000004>
- McCrae, R. R. & Costa, P. T. (1985). Updating Norman's "adequacy taxonomy": Intelligence and personality dimensions in natural language and in questionnaires. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49(3), 710-721. <https://doi.org/doi:10.1037/0022-3514.49.3.710>
- Mehmetoglu, M. & Jakobsen, T. G. (2017). *Applied statistics using STATA*. London: SAGE.
- Nardi, P. M. (2014). *doing survey research* (3. utg.). Boulder U.S: paradigm publishers.
- NESH. (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Hentet fra https://www.etikkom.no/globalassets/documents/publikasjoner-som-pdf/60125_fek_retningslinjer_nesh_digital.pdf
- Noftle, E. E. & Robins, R. W. (2007). Personality predictors of academic outcomes: Big five correlates of GPA and SAT scores. *Jornal of Personality and Social Psychology*, 93(1), 116-130. <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/0022-3514.93.1.116>
- Perrewé, P. L., Hochwarter, W. A., Ferris, G. R., McAllister, C. P. & Harris, J. N. (2014). Developing a passion for work passion: Future directions on an emerging construct. *Journal of Organizational Behavior*, 35(1), 145-150.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1002/job.1902>
- Roberts, B. W., Jackson, J. J., Fayard, J. V., Edmonds, G. & Meints, J. (2009). Conscientiousness. I M. P. Leary & R. P. Hoyle (Red.), *Handbook of individual differences in social behaviour* (s. 369-381). New York: The Guilford press.
- Robins, R. W., Fraley, R. C., Roberts, B. W. & Trzesniewski, K. H. (2001). A longitudinal study of personality change in young adulthood. *Journal of Personality*, 69(4), 617-640. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/1467-6494.694157>

- Scorsese, M. (2019, 12. juni). *Rolling Thunder Revenue: A Bob Dylan Story by Martin Scorsese* [Dokumentar]. Hentet fra Netflix.com
- Sedgwick, P. (2014). Spearman's rank correlation coefficient. *Bmj*, 349, g7327.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1136/bmj.g7327>
- Sigmundsson, H., Haga, M. & Hermundsdottir, F. (2020a). The passion scale: Aspects of reliability and validity of a new 8-item scale assessing passion. *New Ideas in Psychology*, 56, 100745.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.newideapsych.2019.06.001>
- Sigmundsson, H., Haga, M. & Hermundsdottir, F. (2020b). Passion, grit and mindset in young adults: Exploring the relationship and gender differences. *New Ideas in Psychology*, 59, 100795.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.newideapsych.2020.100795>
- Stoeber, J., Otto, K. & Dalbert, C. (2009). Perfectionism and the Big Five: Conscientiousness predicts longitudinal increases in self-oriented perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 47(4), 363-368.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.paid.2009.04.004>
- Trapman, S., Hell, B., Hirn, J. O. W. & Schuler, H. (2007). Meta-analysis of the Relationship Between the Big Five and Academic Success at university. *Journal of Psychology*, 215(1), 132-151. <https://doi.org/https://doi.org/10.1027/0044-3409.215.2.132>
- Vallerand, R. J. (2008). On the psychology of passion: In search of what makes people's lives most worth living. *Canadian Psychology/Psychologie Canadienne*, 49(1), 1-13.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1037/0708-5591.49.1.1>
- Vallerand, R. J. (2010). On passion for life activities: The dualistic model of passion. I M. P. Zanna (Red.), *Advances in experimental social psychology* (42. utg., s. 97-193). New York: Elsevier.
- Vallerand, R. J. (2015). *The psychology of passion: A dualistic model*. New York: Oxford university press.
- Vallerand, R. J. (2016). The Dualistic Model of Passion: Theory, Research, and Implications for the Field of Education. I W. C. Liu, J. C. K. Wang & R. M. Ryan (Red.), *Building Autonomous Learners: Perspectives from Research and Practice using Self-Determination Theory* (1. utg., s. 31-58). Singapore: Springer Singapore.
- Vallerand, R. J., Blanchard, C., Mageau, G. A., Koestner, R., Ratelle, C., Léonard, M., ... Marsolais, J. (2003). Les passions de l'ame: on obsessive and harmonious passion.

Journal of Personality and Social Psychology, 85(4), 756-767.

<https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.85.4.756>

Vallerand, R. J., Salvy, S. J., Mageau, G. A., Elliot, A. J., Denis, P. L., Grouzet, F. M. & Blanchard, C. (2007). On the role of passion in performance. *Journal of Personality*,

75(3), 505-534. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2007.00447.x>

West, S. G., Finch, J. F. & Curran, P. J. (1995). Structural equation models with nonnormal variables: Problems and remedies.

Wilson, T. D., Lisle, D. J., Kraft, D. & Wetzel, C. G. (1989). Preferences as expectation-driven inferences: effects of affective expectations on affective experience. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56(4), 519.

<https://doi.org/https://doi.org/10.1037/0022-3514.56.4.519>

Witt, L. (2002). The interactive effects of extraversion and conscientiousness on performance. *Journal of Management*, 28(6), 835-851.

<https://doi.org/https://doi.org/10.1177/014920630202800607>

Vedlegg

- 1) Spørreskjema som ble benyttet for innsamling av data
 - Spørsmål som måler lidenskap for et tema, område eller ferdighet er markert med grønn firkant.
 - Spørsmål som måler planmessighet er de eneste som besvares langs en syv punktskala, og utgjør de siste 60 spørsmålene i spørreskjemaet.
- 2) Oversikt over spørsmål som måler planmessighet i IPIP-NEO300. Viser hvilke spørsmål som tilhører hvilken fasett.

Vedlegg 1: Spørreskjema som ble brukt for datainnsamling

- Testledd som måler lidenskap er markert med grønn firkant
- Testledd som måler planmessighet er de eneste leddene som måles på syv-punkt skala, og utgjør de siste 60 testleddene i skjemaet

Hei!

Dette er en spørreundersøkelse som har som mål å se på sammenhengen mellom personlighet, lidenskap og flyt. Dataene fra undersøkelsen skal brukes i to masteroppgaver, og eventuelle vitenskapelige artikler.

Undersøkelsen er anonym og frivillig. Det betyr at informasjonen du oppgir ikke kan spores tilbake til deg, du trenger ikke å svare på alle spørsmål, og du kan trekke deg når du vil.

Du samtykker til å delta i undersøkelsen ved å svare på spørsmålene og sende dem inn ved å klikke på «send» på siste side.

Undersøkelsen tar ca. 10-15 minutter å fullføre. Hvis du lukker igjen siden, kan du ikke fortsette der du avsluttet. Det er ingen rette eller gale svar. Prøv å svar så ærlig som mulig, og kryss av det alternativet som beskriver deg best.

Ved spørsmål ta kontakt med:

Magdalena Elnes: 47 38 83 25

Jorunn Amdam: 46 44 70 21

Med vennlig hilsen

Magdalena Elnes & Jorunn Amdam

Masterstudenter ved Institutt for Psykologi, NTNU.

Ansvarlig for skjemaet: jorunnam@stud.ntnu.no.

Vennligst besvar alle spørsmålene i én økt.
Bryter du av underveis, må du starte på nytt

Kjønn: Kvinne Mann**Alder:****Er du student?** Ja Nei**Vennligst velg din høyest fullførte utdanning:** Ungdomsskole Videregående Årsstudium Bachelorgrad Mastergrad Doktorgrad

Hvor typisk er dette for deg?

	Ikke meg i det hele tatt	Ikke typisk meg	Litt typisk meg	Ganske typisk meg	Veldig typisk meg
Noen ganger distraherer nye ideer og prosjekter meg fra tidligere prosjekter	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg mister ikke motet ved tilbakegang/motgang	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har vært besatt av en bestemt ide eller prosjekt i en kort periode, men har senere mistet interessen	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er arbeidsom	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg setter meg ofte et mål, men bestemmer meg så for et annet isteden	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har vansker med å beholde fokus på prosjekter som tar mer enn et par måneder å fullføre	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fullfører alt jeg påbegynner	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er flittig (= arbeidsom, driftig og iherdig)	☐	☐	☐	☐	☐

Jeg har et område/tema/ferdighet som jeg virkelig brenner for

Jeg kunne ha tenkt meg å bruke mye tid til å bli god innen et område/tema/ferdighet

Jeg tror jeg kan bli ekspert i et område/tema/ferdighet

Jeg har nok lidenskap til å bli ekspert i det området/temaet/ferdigheten jeg liker

Jeg er arbeidssom nok til å oppfylle mine mål

Jeg har brennende lidenskap for noen områder/tema/ferdigheter

Jeg bruker mye tid på de prosjektene jeg liker

Min lidenskap er viktig for meg

Vennligst tenk på aktiviteten du oftest holder på med innen ditt arbeidsområde: studier eller jobb.

Nedenfor finner du utsagn som relaterer til tanker og følelser du kan oppleve mens du holder på med aktiviteten. Du kan oppleve slike kjennetegn noen ganger, alltid, eller aldri. Det er ingen rette eller gale svar. Tenk på hvor ofte du opplever disse kjennetegnene, og kryss av på det alternativet som passer best.

	Aldri	Sjelden	Noen ganger	Ofte	Alltid
Jeg blir utfordret, men jeg tror at mine ferdigheter er tilstrekkelige for utfordringen	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg gjør ting riktig uten å prøve å gjøre det riktig	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er helt sikker på hva jeg vil gjøre	☐	☐	☐	☐	☐
Det er veldig tydelig for meg hvordan jeg ligger an	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har full oppmerksomhet på det jeg gjør	☐	☐	☐	☐	☐

Jeg har kontroll over det jeg gjør	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er ikke opptatt av hvordan andre vurderer meg	☐	☐	☐	☐	☐
Det virker som at tidsflyten endrer seg (tiden går saktere eller fortere)	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg nyter opplevelsen av det jeg gjør	☐	☐	☐	☐	☐
Mine evner passer med utfordringen jeg står ovenfor	☐	☐	☐	☐	☐
Det virker som at ting skjer automatisk	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har en sterk følelse for hva jeg vil gjøre	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg vet hvor bra jeg gjør det	☐	☐	☐	☐	☐
Det krever ingen anstrengelse å følge med på det som skjer	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler at jeg har kontroll over det jeg gjør	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg bryr meg ikke om hvordan andre vurderer meg	☐	☐	☐	☐	☐
Måten tiden flyter på virker annerledes enn normalt	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg elsker følelsen av det jeg gjør og ønsker å oppleve denne følelsen igjen	☐	☐	☐	☐	☐

	Aldri	Sjelden	Noen ganger	Ofte	Alltid
Jeg føler at jeg er dyktig nok til å klare det situasjonen krever	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg gjør ting automatisk, uten å tenke for mye på det	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg vet hva jeg ønsker å oppnå	☐	☐	☐	☐	☐
Mens jeg holder på med aktiviteten, er jeg stort sett klar over hvor bra jeg gjør det	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er fullstendig konsentrert	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har en følelse av fullstendig kontroll over det jeg gjør	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er ikke opptatt av hvordan jeg fremstår	☐	☐	☐	☐	☐
Det føles som at tiden går fortere enn ellers	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg sitter igjen med en veldig god følelse etter denne aktiviteten	☐	☐	☐	☐	☐
Utfordringen og mine ferdigheter er på samme nivå	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg gjør ting spontant og automatisk uten å være nødt til å tenke	☐	☐	☐	☐	☐
Målene mine framstår som tydelige	☐	☐	☐	☐	☐

Basert på progresjonen kan jeg se hvor bra jeg gjør det

Jeg er helt fokusert på det jeg holder på med

Jeg føler at jeg har fullstendig kontroll over mine handlinger

Jeg er ikke bekymret for hva andre tenker om meg

Jeg mister min vanlige bevissthet om tid

Opplevelsen av aktiviteten er veldig givende

Research Edition Translation of the Flow Scale - LONG Dispositional Flow Scale - General performed by Magdalena Eines & Helene G.A. Ramseng. Translated into Norwegian (Bokmål), Norway, and reproduced by special permission of the Publisher, Mind Garden, Inc., www.mindgarden.com, from the Flow Scale - LONG Dispositional Flow Scale - General by Susan A. Jackson, Robert C. Eklund, & Andrew J. Martin. Copyright © 2010 by Susan A. Jackson All rights reserved in all media. Further reproduction is prohibited without the Publisher's written consent.

LONG Dispositional Flow Scale (DFS-2) - General, Copyright © 2009 by S.A. Jackson. All rights reserved in all media.

Published by Mind Garden, Inc. www.mindgarden.com

Handler uten å tenke	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Forutser ikke konsekvensene av det som skjer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gjør ting etter en plan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fordreier fakta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Har høye kvalitetskrav	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gjennomfører mine planer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Legger ofte planer i siste sekund	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Norsk oversettelse av IPIP-NEO300 gjort av Harald Engvik

Vedlegg 2: Oversikt over spørsmål som måler planmessighet i IPIP-NEO300. Viser hvilke spørsmål som tilhører hvilken fasett

- Negativt ladede ledd er merket med fortegnet «(r)»

Mestringstro

1. Fullfører oppgaver effektivt
2. Utmerker meg i det jeg gjør
3. Takler oppgaver på en smidig måte
4. Er sikker på meg selv
5. Er nyskapende
6. Vet hvordan jeg skal få ting gjort
7. (r) Feilbedømmer situasjoner
8. (r) Forstår ikke ting
9. (r) Har lite å bidra med
10. (r) Forutser ikke konsekvensene av det som skjer

Orden

1. Trives med orden
2. Liker å rydde
3. Vil at ting skal gjøres på min måte
4. Orden og regelmessighet er viktig for meg
5. Gjør ting etter planen
6. (r) Glemmer ofte å legge ting på plass
7. (r) Lar hjemmet mitt være uryddig
8. (r) Lar ting ligge å slenge
9. (r) Rotete mennesker plager meg ikke
10. (r) Uorden plager meg ikke

Plikttroskap

1. Forsøker å følge regler
2. Holder det jeg lover
3. Betaler mine regninger i tide
4. Snakker sant
5. Hører på min samvittighet

6. (r) Bryter regler
7. (r) Bryter løfter
8. (r) Får andre til å gjøre mine plikter
9. (r) Gjør det motsatte av det jeg blir bedt om
10. (r) Fordreier fakta

Prestasjonsstreben

1. Går rett på målet
2. Arbeider hardt
3. Setter planene ut i livet
4. Kaster meg over oppgaver med hele mitt hjerte
5. Gjør mer enn det som forventes av meg
6. Setter høye standarder for meg selv og andre
7. Har høye kvalitetskrav
8. (r) Suksess betyr lite for meg
9. (r) Gjør ikke mer enn nødvendig
10. (r) Legger ned lite tid og innsats I arbeidet mitt

Selvdisiplin

1. Går løs på oppgaver med en gang
2. Er alltid forberedt
3. Kommer raskt i gang med arbeidsoppgaver
4. Gjør plikt oppgaver unna med en gang
5. Gjennomfører mine planer
6. (r) Har problemer med å komme i gang
7. (r) Kaster bort tiden min
8. (r) Trenger "et spark i baken" for å komme i gang
9. (r) Har problemer med å komme i gang med arbeidsoppgaver
10. (r) Utsetter beslutninger

Betenksomhet

1. Unngår feil
2. Velger mine ord med omhu
3. Holder meg til min utvalgte kurs
4. (r) Setter i gang med ting uten å tenke meg om

5. (r) Tar forhastede beslutninger
6. (r) Liker å handle spontant
7. (r) Kaster meg ut i ting
8. (r) Gjør sprø ting
9. (r) Handler uten å tenke meg om
10. (r) Legger ofte planer i siste sekund

